

A tartalomból:

SEMÉLYISÉG ÉS IGAZSÁG: „De miután nem vagyunk nyomozóiroda, ezért a következők szabályhoz tartjuk magunkat: portréknál, nyilatkozatoknál és riport jellegű any-

goknál az írás hitelességét az adja, hogy a nyilatkozó személy ellenőrzi az elkészült cikket, s ezzel felelősséget vállal...”

MOZAIKOK: „Mit csináltak most? Nincs kedvetek velünk jönni? — kérdezték előbb franciául, majd angolul. Mi megbeszéltük (magyarul), hogy

ezt nem értjük és gesztikulálva, hangosan és tagoltan (magyarul) nekik is megmondtuk. Néhány hasonló sikertelen kísérlet után egyikük legyintett: — Á, hagyd. Nem rosszak, de hiába ezek az ázsiaiak már csak ilyen primitívek, kár nekik Párizsba jönni.”

„MKKE 1956.”: „Arról, hogy hogyan távolították el az egyetem nevéből a névadó Marx Károly nevét! Arról, hogyan zajlott le az élet a Rudas László utca lánykollégiumban a zür-zavaros napokban, s arról, hogyan szerveztek fegyveres őrseget a központi épület védelmére.”

REKTORUNK ETIÓPIÁBAN: „Nagy meglepetést okozott, hogy mekkora intellektuális tartaléka van az országnak. Etiópia ma-nyasan képzett, általában külföldi egyetemeken végzett, világméretű összefüggésekben gondolkodó, angolul kiválóan beszélő értelmiséggel rendelkezik.”

OKTÓBERI ESEMÉNYEK: „A kora reggeli órákban Kádár János rádióbeszédet mond. (Bejelent a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszti Kormány megalakulását.) A Szovjetunió fegyveres erőinek segítségével megkezdődik a fegyveres ellenállás felszámolása.”

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXVIII. ÉVFOLYAM, 17. SZÁM

ÁRA: 1,30 Ft

1986. OKTÓBER 23.

A pártbizottság titkára a képzéskorszerűsítésről Az érdekütközések felszínre hozatala politikai felelősség

Szarvas László, egyetemünk pártbizottságának titkára a folyamatban lévő képzéskorszerűsítési munkálatokkal kapcsolatos feladatokról nyilatkozott lapunknak.

— Az egyetemi pártszervezet előtt álló legfontosabb feladatok közé tartozik a tudománypolitika és a képzéskorszerűsítés ügye. Arról van szó, hogy ki kell venni részünket abból a folyamatból, amely a Politikai Bizottság 1981-es határozatával kezdődött, az oktatási törvény bevezetésével folytatódott. Most ennek szervezési és végrehajtási munkálataiba kell bekapcsolódnunk. Ehhez kétszeresen is megvannak a feltételek. Egyrészt rendelkezünk fontos és értékes dokumentumokkal, amelyek tartalmaznak a fejlesztés irányait, másrészt az egyetemi épület rekonstrukciójának közeli befejezése sokkal jobb környezeti feltételeket ígér, mint azok 5–10 évvel ezelőtt voltak. E feltételek ismeretében bízhatunk a tervek megvalósíthatóságában.

Vannak azonban olyan feszültségek, amelyek feloldása a képzéskorszerűsítés érdekében számunkra nagyon fontos. Ilyen közismert feszültségforrás egyrészt az egyetemi dolgozók fizetésének, béreinek rendezése (ez állt a ta-

vaszi viták középpontjában), illetve a törvényadta lehetőségek közepe az egyetemi önállóság szélesítésének fokozott igénye. Ez mindenképp azt jelenti, hogy az egyetem szerepét növelni kívánjuk a tudományos életben (legalább olyan szintre kellene emelni a részvételt, mint amilyen arányban az egyetemi oktatók részt vesznek benne), a gazdálkodási önállóság növelése (a jogokhoz a feltételeket is meg kell szerezni), illetve szervezettebben kell képviselni a felsőoktatás és benne az egyetem érdekeit.

Megoldásra vár még az egyetem berkeiben az alapvető testnevelési lehetőségek megteremtése, a még mindig nem elégséges kollégiumi helyek növelése, illetve a Makarencó utcai épület helyrehozatala, amely bizony nem áll megfelelő szinten, ezért most kell kezdeményezéseket tenni. Általában tehát elmondhatjuk, hogy az egyetemi pártszervezet kötelessége valódi érdekeinek figyelembevételével képviselni az egyetemet és a közgazdászok képzésének gondjait, érdekeit.

Az oktatási- és tudománypolitika terén tagadhatatlanul legfontosabb úgy a képzéskorszerűsítés megvalósítása. Mint az közismert, a jelenlegi szakaszban már kidolgoz-

ták a tantervi irányelveket, a tananyagok tematikáját, a szakirányok legelső változatait stb. A csúcspontosság javaslatairól ismerjük a tanzéki és a KISZ-bizottsági véleményeket is. Ezek után a pártszervezetre kettős feladat hárul: olyan egyetemi légkör megteremtése a fontos, amelyben az eltérő vélemények is felszínre kerülhetnek, nyíltan megütközhetnek. Amelyben mód van a tanszéki kompetencia érvényre juttatására, amelyben javulnak a tanszékek közötti kapcsolatok, hogy az átfedések kiszűrésére és a szétaprózottság kiküszöbölésére sor kerüljön. Demokratikus lehetőségeket kell tehát teremteni.

Konkrétan arról van szó, hogy a tanszéki anyagok gyakorlati tanulságainak ugyancsak kritikával történő felhasználása. Számunkra komoly politikai felelősséget jelent ennek figyelemmel kísérése során védeni a képzéskorszerűsítés ügyét a felmerülő külső és belső támadások ellen. Politikai felelősségünk hátrija ránk azt a feladatot is, hogy korra és szakmára való tekintet nélkül segítsük azokat az oktatói csoportokat, akik a képzéskorszerűsítés ügyét lelkesedéssel következetesen képviselik.

M. M.

Társadalompolitika és gazdaságpolitika Ferge Zsuzsa és Antal László a Fialat Közgazdászok Klubjában

Ferge Zsuzsát és Antal Lászlót látta vendégül a Fialat Közgazdászok Klubja a legutóbbi összejövetelén, amelynek témája a társadalompolitika és a gazdaságpolitika paradoxon viszonya volt. A társadalompolitika — mint tudjuk — a gazdaságpolitika része, hosszútávú programja a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése. Ezt olyan feltételek megteremtésével érheti el, amelyek között nem termelődnek újra alapvető termelési, fogyasztási, elosztási hátrányok és méltánytalanságok. A gazdaság azonban saját logikáját követi, az ésszerűség jegyében az erőviszonyok alapján működik, miközben sok teljesítményt kisorsít, vagy aránytalanul alacsonyra értékel. Ekkor működésbe lép a szociálpolitika, mint a beavatkozási eszköz: olyan elosztási, elosztási terhek kerülnek rá, amelyekhez a forrásokat nem tudja a gazdaságtól megszerezni. Ugyanakkor a szociálpolitika sem jkthatja ki elosztási rendszeréből a gazdasági szempontokat, arra is törekednie kell tehát, hogy ne ellenszönszö hatást fejtsen ki. Ferge Zsuzsa és Antal László vitája így a reformszociológia és a reformközgazdaságtan egy lehetséges párbeszéde is volt tehát, ki-

egyezésük, közös akaratuk mindannyiunk életesélyét javíthatja — igaz, megvalósítás hiján csupán az elméletben. A gazdaságpolitikai és a társadalompolitikai szempont különbsége mindvégig érződött, vitájuk néha szikrázóan élessé vált, mindvégig megmaradt azonban Ferge Zsuzsa és Antal László lenyűgöző és tanulságos előzenyűgöző, toleranciája és megegyezésre való törekvése. Először a redistributív jellegű és a munka szerinti elosztásból származó jövedelmek közötti egyensúly került terítékre, azt vizsgálva, milyen indoklással és milyen forrásokból lehetne — kellene egyiket vagy a másikat növelni. Mindkét vendég véleménye megegyezett abban, hogy nem lehet ideális arányt teremteni közöttük. Ferge Zsuzsa szerint a szociálpolitika feladata, hogy munkát biztosítsa az állampolgárnak amikor munkaképes, és jövedelmet, amikor még, vagy már nem az. Semmivel nem indokolható, hogy a gyerekek és az öregek hátrányosabb helyzetben legyenek, mint a dolgozók, a betegek mint az egészségesek, a városiak mint a falusiak, vagy fordítva. Ez teljesen új gondolat a mai magyar gyakorlatához képest, ami egyértelműen a dolgozó-

kat szolgálja. Antal László — akit már rögtön az első kérdés a legzsemélyesebb véleménynyilvánításra inspirált — felhívta a figyelmet azokra a súlyos problémákra, amelyek együttesen az ország fizetésképtelenségéhez vezetnek akár két éven belül, ebből a szempontból a helyzet súlyosabb, mint 1957 óta bármikor. Antal László rámutatott, hogy a gazdasági erők szabad mozgása súlyos következményekkel is járhat, ha a kérdést a jövedelmek polarizációja szempontjából vizsgáljuk, ugyanakkor a jelenleg stagnáló nemzeti jövedelem mellett is szükségesnek tartotta a pénzbeli juttatások növelését.

Milyen — nem egyenlősi, hanem az egyenlő esélyek elvén alapuló — elosztás valósíthatja meg az alapszükségletek vásárlóerőtől független kielégítést — ez volt a következő kérdés.

Ferge Zsuzsa találoán viselkedéskérdést: itt egy új, mindenkinél egyformán adott a lehetősége a futásra, de egyenlő esély-e ez valójában, ha az egyik Adidasban, a másik bakancsban vág neki? Az egyenlő esélyek ködös, képlekeny, manipulatív kriteriuma helyett inkább azt vizsgálta, meddig és miben tolerálhatók az egyenlőtlen esélyek? Mind-

lembe vegyék. A párt-ub is kezdeményezte a rektor elvtársnál, hogy eltérő vélemények egyeztetése céljából még további beszélgetéseket szervezzen.

Fontos feladatunk a fejlesztés ideológiai-elméleti következményeinek figyelemmel kísérése. Ez részben vonatkozik az elméleti tárgyak kidolgozásában való részvételre, részben jelenti a nem kifejezetten elméleti tárgyak politikai-ideológiai szempontú kritikáját, a javaslatok segítő bírálatát.

Gondolok itt arra, hogy megfelelően ötvöződjék az új tananyagokban a szocializmus elméletének és tapasztalatainak (kritikus) felhasználása, és a hasznosítható polgári elméletek, a kapitalista gyakorlat tanulságainak ugyancsak kritikával történő felhasználása. Számunkra komoly politikai felelősséget jelent ennek figyelemmel kísérése során védeni a képzéskorszerűsítés ügyét a felmerülő külső és belső támadások ellen. Politikai felelősségünk hátrija ránk azt a feladatot is, hogy korra és szakmára való tekintet nélkül segítsük azokat az oktatói csoportokat, akik a képzéskorszerűsítés ügyét lelkesedéssel következetesen képviselik.

M. M.

MEGHÍVÓ

A nagy októberi szocialista forradalom 69. évfordulója tiszteletére egyetemünk ünnepséget tart november 6-án délután egy órakor a Központi épület I. előadójában.

Ünnepi beszédet mond Varsányiné Szabó Mária, a tud. szoc. tanszék oktatója, pártalapszervezeti titkár. Közreműködik az énekkar.

Az ünnepségen kitüntetések átadására is sor kerül.

Mi történt a Kinizsiben? A TÉNYEK NYOMÁBAN

Széltében-hosszában beszélünk az egyetemen, hogy valami nem volt rendben a kollégiumi felvételi ügyében a Kinizsiben. Halgassuk meg az „adminisztrációs hiba” néhány szenvedő alanyát.

II. éves lány:

„Egy hónapig örültem, végre Törökbalint után felvettek a Kinizsibe. Levezetgettem a barátommal, hogy velük mi van, szerettünk volna egy szobában lakni. Augusztus végén derült égből jött a vilámcsajás, kaptam az értesítést, hogy Tarkarétre kell jönnöm. Az adminisztrációs hibáért még elnézést sem kértek, a nevemet is rosszul írták. Nézd meg a papírt! Tudok olyanról, aki kevesebb ponttal bentmaradt. Nagyon felháborított az egész, sirtam is. A szüleim azt mondták, a tanuláson kívül semmiben se vegyek részt ezután. Engem eddig egy közösségi embernek ismertek.”

II. éves fiú:

„Kaptam egy értesítést júliusban, felvettek a Kinizsi koleszba. Majd augusztus végén egy másikat, amelyben adminisztrációs hibára hivatkozva közlik, hogy Tarkarétre kell mennem. Pipa voltam egy kicsit, és nem értettem a dolgot.”

III. éves lány:

„Akkor korábban együtt laktam a Kinizsiben, most le-sajnálom, meg mindenféle rosszat képzelnek rólam, hogy miért vagyok most Kőbányán. Pedig még úvém sem volt, odabenn meg vannak, akik csak most jutottak túl a halasztott utóvizsgájukon. Erre az egész eljárásra nem találom szavakat. Valaki csak felelős ezért az adminisztrációs hibáért?”

II. éves lány:

„Képzeld, nekem meg eltűnt

a felvételi kérelmem. Úgy írtam fellebbezést, reklamáltam, hogy miért nem kaptam értesítést. Erre jött a válasz, két celli volt a borítékban, az egyikben, hogy kollégiumi kérelmemet elutasították, a másikon, hogy felvettek Tarkarétre. Nem értem ezt az egészet. Miért nem tették közzé pl. a listát a pontszámokról? Miért nem volt semmi magyarázat az adminisztrációs hibáról, hogy mi történt? Erdekes, a Rádayban nem volt semmi gond.”

A miértekre választ keresve Lenger Csabát, mint a KISZ kollégiumi ügyekben illetékes képviselőjét faggatom.

— Hogyan áll össze az első körben a felvehető száma? Kitől kapjátok az adatot?

— A kollégiumi igazgatóktól. Az alapszám pedig úgy jön össze, hogy a tényleges férőhelyekből levonjuk a külföldiek, diplomavédőket, nevelőtanárokat, a TEK-et, a minisztériumi ösztöndíjasokat és a fellebbezési keretet. Ezenkívül a DB saját hatáskörben felvehet embereket, ez a Rádayban 8, a Kinizsiben kb. 12-13 lehet. Ezt is levonjuk. A maradékot a ponterőlista alapján betöltjük.

— Mennyi volt a bekerülési pontszám?

— A felsőbb éveseknél 35 pont, a volt első éveseknél 30. Ez a korábbi évekenél alacsonyabb, amiben valószínűleg az is közrejátszik, hogy a közösségi munkáért adható pontszámokat jobban megmondjuk, mennyit adunk.

— A korábbi években a ponterőlistát mindig közszemlére bocsátották. Most ez miért nem történt meg?

— Sajnos, a gépi adatfeldolgozási rendszer nem igazán

(Folytatás a 3. oldalon)

Újra van focicsapat

A Közgáznek hol volt, hol nem volt focicsapata. Most — úgy tűnik — ismét van. Huszon-egynéhány vállalkozó szellemű diák elhatározta, hogy csapatot alakít, mert „kell egy csapat”. A testnevelés tanszék a Postás sporttelepen pályát bérelt nekik, ahol heti két alkalommal, kedden és pénteken edzhetnek a fiúk. A csapat edzője Valsicsák Imre lett. Nagy izgalommal várják a csapattagok a megméretést, az egyetemi-főiskolai bajnokság selejtezőit.

Szurkoljunk nekik!

(Folytatás a 3. oldalon.)

Párt-végrehajtóbizottsági ülés

Párt-végrehajtóbizottsági ülés volt október 13-án. Az ülésen megtárgyalták az elmúlt politikai oktatási év tapasztalatait és az új tanév tervei. Az elmúlt évben a politikai oktatás terén szervezett munka folyt. A felkért előadók, vitavezetők — köztük örvendetesen nagy számban egyetemünk oktatói — rendkívül színvonalas munkát végeztek. Majd megjegyzésként hangzott el, hogy az idei párt-oktatás sikerét jelentősen befolyásolja a politikai helyzet — és itt a sorra kerülő októberi KB-ülésre gondoltak várakozóan, amely jelentős mielőtt adhat a pártoktatás számára.

Idén a tervezet az alábbi témaköröket javasolja a párt-alapszervezeteknek, illetőleg a KISZ-alapszervezeteknek és a szakszervezeteknek: 1. A szocializmus politikai rendszerének működése, és fejlődése. 2. Gazdaságpolitikánk a gyakorlatban. 3. A szocializmus megvédése és megújulása. 4. „Budapest-füzetek” tematikája. Míg a pártalapszervezeteknek és a KISZ-alapszervezeteknek az első két témakör feldolgozását javasolja, addig a szakszervezetnek a harmadik és negyedik témakör feldolgozását szorgalmazza a terv. E mellett a második félévben ideológiai konferenciára is sor kerül; a szocializmus politikai rendszeréről. Az előadók a témakörben Poller Imre, a tud. szoc. tanszék vezetője és Pozsgay Imre, a Hazafias Népfőntitkára lesznek. A konferencia után a feldolgozás a pártoktatásnak nyújt feladatot. Ugyanígy feladat a munkás-paraszt hatalom megvédésének harmincadik évfordulójával kapcsolatos politikai bizottsági határozat érvényesí-

tése az oktaásban. Mindemellett nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy egyetemünkön a szervezett politikai oktatás mellett rendszeresen folyik a politikai önképzés is.

A második napirend keretében Forgács Csaba előterjesztette a munkásárség állományépítésének feladataival kapcsolatos elképzelést egyetemen.

A napirend tárgyalásán részt vett és felszólalt Balogh Sándor, a IX. kerületi munkásárség parancsnoka is. Az egyetem részéről több oktató és dolgozó tagja a munkásárségnek. De miután hosszabb ideje nem került sor új tagok szervezésére, ezért a párt-végrehajtóbizottság, a KISZ-szervezet segítségével tervbe vette a hallgatók körében a munkásárséborozást. A hallgatók kiválasztására az első félévben kerül sor, de csak másfél év múltával vehetnek részt az állományépítés munkájában. Egyéni beszélgetésekkel, megalapozott propagandamunkával készül fel az állományépítésre a párt-szervezet.

A harmadik napirend keretében tájékoztató hangzott el a tagfelvételi tervek megvalósulásáról, különös tekintettel a hallgatói tagfelvételekre.

Végezetül az egyebek között a vb megtárgyalta az I. párt-alapszervezetnek, a vb-hez intézett levelét, melyben kifogásolják, hogy a reformfolyamatból kimaradt a pg-tanszékkel történt egyeztetés. Kéri a párt-vb-t, hogy járuljon hozzá az egyetem rektoránál a mulasztás pótlásához.

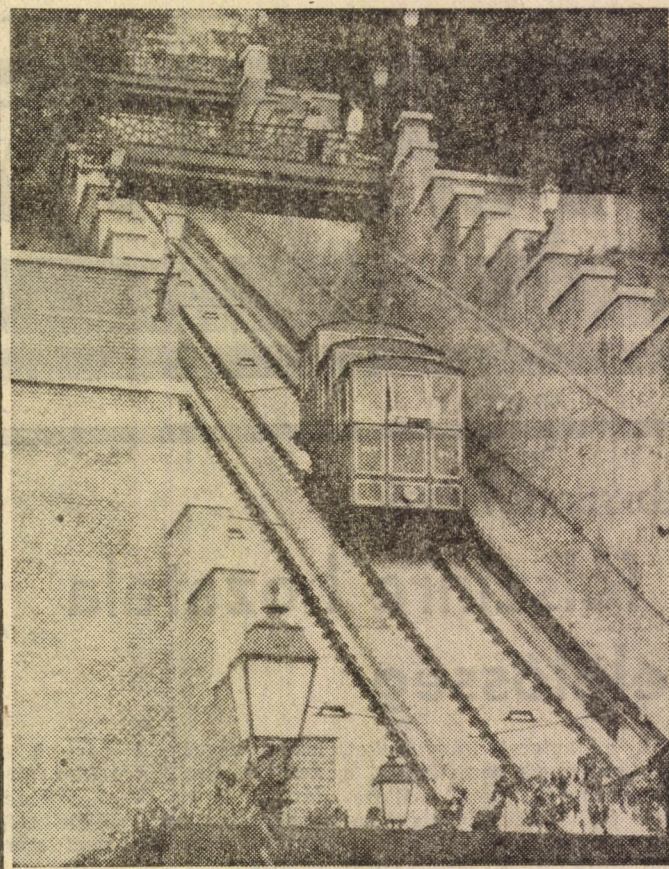
(A rektor és Szabó Kálmán között történt megbeszélés értelmében a tanszéki javaslatokat figyelembe veszik.)

Ált. kari tanácsülés

Az általános kar tanácsa október nyolcadikán, alig félórás ülésén három témával foglalkozott:

Elfogadták a tanács tagok a kari munkatervet, valamint a tanulmányi és vizsgatapas-

zatatok összefoglalóját. Ezenkívül személyi ügyben döntöttek: néhány hozzászólás után elfogadták Szabó Katalin lemondását a tudományos helyettesi munkáról és helyére Kappanyos Vincét választották.

SIKLÓ a Várban

Ülésezett a ker. kari tanács

Ülést tartott a kereskedelmi kar tanácsa október 14-én délután. Az első napirendi pont kapcsán pontosította Huszár Ernő dékán a munkatervet, valamint személyi kérdésekben adott tájékoztatást (tanszékvezetői megbízások egyetemi tanári, docensi kinevezések előkészítése).

A tanács ezután jóváhagyta a kari bizottságok összetételét. A nyári szakmai gyakorlatokról és a tananyag-ellátottságról szóló beszámolókat elfogadása után a szakszemináriumi tematikák kapcsán hangzottak el hozzászólások, amelyek a következőképpen összegezhetők. Bár a kép differenciált, a szakszemináriumi munka hatékonyságán lehetne javítani.

Sok témakörben a foglalkozás nem rendszeres, főleg a külső óraadóknál, akiknél ez évek óta ismétlődik, attól talán meg kellene válni.

Végül az egyéb ügyek kerültek sorra. A tanszékeket kéri, hogy az óraidőpontok megváltoztatásának igényét írásban jelezzék a dékánban, hogy az esetleges ütközéseket elkerüljék más tanszékkel, a Nyelvi Intézettel.

Hallgatói részről felmerült a végzős diákok jellemzésének elkészítésénél tapasztalható kissé zavaros helyzet. A dékán ígéretet tett arra, hogy a problémát még e hónapban konkrétan megtárgyalják.

B. J.

Lord Káldor Miklós

1908-1986

Utolsó hazalátogatásakor, alig egy hónappal halála előtt értekezési találkozóra jött, emellett nemcsak a Magyar Közgazdasági Társaság konferencia-meghívását fogadta el, hanem előadásokat tartott — magyar nyelven — egyetemünk Rajk László Szakkollégiumának Nyári Egyetemén is. Tapasztalatokban gazdag pályájának tanulságairól, illetve a XX. századi közgazdasági-tudomány általa legfontosabbnak tartott eredményeiről beszélt. Mint mindig, hatalmas tudására és a tudással szembeni mély tiszteletére támaszkodva most is hatni, meggyőzni akart. A rektori fogadáson emberséggel, megértéssel beszélt nagy kortársak életéről, utolsó óráiról, és most ő is eltávozott örökre körünkől.

Mind elméleti munkásságában, mind a brit munkáspárti kormány tanácsadójaként a keynesi tanok határozott védelmezője volt. A közgazdaságtudomány jelenkori megosztottságának különböző irányzatait csak a történelmi távlatból való visszatekintés

tudja majd pontosan értékelni. Az ő sok oldalról vitatott megállapításainak valódi értelmét nemcsak a Magyar Közgazdasági Társaság konferencia-meghívását fogadta el, hanem előadásokat tartott — magyar nyelven — egyetemünk Rajk László Szakkollégiumának Nyári Egyetemén is. Tapasztalatokban gazdag pályájának tanulságairól, illetve a XX. századi közgazdasági-tudomány általa legfontosabbnak tartott eredményeiről beszélt. Mint mindig, hatalmas tudására és a tudással szembeni mély tiszteletére támaszkodva most is hatni, meggyőzni akart. A rektori fogadáson emberséggel, megértéssel beszélt nagy kortársak életéről, utolsó óráiról, és most ő is eltávozott örökre körünkől.

Halálával a közgazdaságtudomány olyan művelőjét veszítette el, akinek munkásságát felsőházi tagságuk ismerték el tevékenységének fő színterén. Nagy-Britanniában, de aki e nagy megtiszteltetés mellett is fontosnak tartotta a fiatalon elhagyott Magyarországgal való kapcsolattartást.

Ezért a búcsúzás a mi szomorú kötelességünk is. Emléket megőrizzük, a tudás iránti tisztelet örökségét pedig ápolni fogjuk.

Csáki Csaba rektor

Megmondom mindenkinek egyenesen a szemébe

4, 3, 2, 1, kezdődik az óra

SZEMÉLYISÉG ÉS IGAZSÁG

Egyetemünk lapjának legutóbbi számában döbbenettel olvastuk az egyik hallgatónkkal folytatott beszélgetés során készült cikket, mely tragikus sorsát, szerencsés életben maradását és további elképzeléseit mutatta be megrázó erővel és mély együttérzéssel.

Anélkül, hogy ennek érzelmi motivációt bármennyire is csökkenteni kívánánk, a félreértések elkerülése érdekében szükségesnek tartjuk egy — véleményünk szerint valótlán, és egyetemünkre rossz fényt vető — megállapítás tisztázását.

A nevezett mondat a következőképpen fogalmazódott meg: „Annak idején protekcióval került az egyetemre.”

Tamás 1981-ben felvételizett nappali tagozatra. A középiskolából maximális pontszámot hozott, történelemből Országos Tanulmányi Versenyen vett részt és helyezést ért el. Hozott és szerzett pontszáma összesen tizenhét, az akkori felvételi ponthatár 15,5 volt. Tehát felvételi vizsgájának eredménye, valamint az alkalmazott preferencia-elvek (élsportoló, katonai szolgálatra alkalmas, pedagógus szülő gyermek) figyelembevételével — amely nem tévesztendő össze a „protekcióval” — Felvételi Bizottságunk szinte köteles volt egyetemünkre felvételét biztosítani.

Úgy érezzük tehát, hogy éppen napjainkban, amikor a felvételi vizsgák tisztaságának kérdése igen élesen foglalkoztatja a közvéleményt, nem helyes meggondolatlan és megalapozatlan kijelentéssel éppen saját egyetemünk hitelét rontani.

Tamás balesete óta benyújtott kérvényei elbírálásakor az objektív és humánus szempontok alapján maximálisan alkalmaztuk a méltányosság elvét és ez a továbbiakban is így lesz. Mi is szeretnénk, ha megtalálná önmagát és helyét, és hogy ennek egyik megnyilvánulása éppen az lenne, ha közgazdász diploma birtokában búcsúzna egyetemünktől.

Oktatásszervezési csoport

Úgy tűnik, a helyreigazítás kimondatlanul az újságról van felelősre, amit nem tartunk helyesnek. Mert miért is kellett volna kételkedni annak a fiatalembernek a szavában, aki önmaga kérte, hogy írjunk róla? Mert hogy a protekcióra hivatkozott. Az ember általában ilyesmivel nem dicsekszik, sokkal inkább szeretné megfélemlíteni is, ha a sors ilyen megalázó helyzetbe kényszerítette. Így aztán, ha mindennek ellenére valaki mégis beszél róla, annak hinni szoktunk és nem nyomozunk utána. Így esett ez ezúttal is. Mellesleg a szerkesz-

tőség jelenlegi állományánál valamivel nagyobb létszámra lenne szükségünk, ha a nyilatkozók minden egyes szavában kételkednénk. De miután nem vagyunk nyomozóiroda, ezért a következő szabályhoz tartjuk magunkat: portréknál, nyilatkozatoknál és a riportjellegű anyagoknál az írás hitelességét az adja, hogy a nyilatkozó személy ellenőrizi az elkészült cikket, s ezzel felelősséget vállal annak minden szaváért. Az ellenőrzés most is megtörtént, így az újságról semmiféle mulasztás nem terheli.

(A szerk.)

DIALÓGUS A DIALOGGAL

Számítógépes szakirodalmiinformáció-keresés a könyvtárban

1985 október 6-án a külföldi (nyugati) adatbázisok on-line elérése az egyetem Központi Könyvtára számára is lehetővé vált. A könyvtárnak jelenleg az amerikai DIALOG szolgáltató központ adatbázisához van hozzáférése. A DIALOG-központ több, mint 250 adatbázisa jelenleg kb. 119 millió rekordot tartalmaz. Az adatbázisokat 1972 óta folyamatosan építik, aktualizálják. A Könyvtár Információs szakemberei az 1985 október 6-án eltelt időszakban az egyetem oktatói számára 30 alkalommal, 32 témában végeztek keresést a DIALOG különböző adatbázisaiban. A találatokat jól használható nyomtatott formában kapták kézhez a felhasználók. Az eddigi tapasztalatok és a hozzánk beérkező szóbeli és írásbeli visszajelzések szerint a keresések eredményeinek relevanciája igen magas.

Ezúton is szeretnénk felhívni az oktatók, kutatók figyelmét arra, hogy a könyvtár új szolgáltatása a mostani, kísérleti szakaszban ingyenes. Korlátozott számú keresés elvégzésére még módunk van ebben a napári évben. A profilok megszerkesztéséhez szükséges adatokat a Központi Könyvtár Információs osztályán Hegedűs Péter főosztályvezetőtől vagy Gábos Zsuzsa csoportvezetőtől igényelhetők.

A 60-as évek óta a szakirodalmi tájékoztatás világszerte jelentős fejlődésen ment át. A hagyományos dokumentációs szolgáltatások mellett megjelentek a számítógépes információszolgáltatások.

A számítógépes tájékoztatási szolgáltatások szervezése az adatbázisok létrejötte tette lehetővé. A szakirodalmi tájékoztatásban szűkebb értelemben „adatbázison” bibliográfiai adatbázist értenek. Az adatbázisok többsége valamelyik referálói vagy indexelési számítógépes előállítása során, mintegy melléktermékként keletkezett. Az adatbázisok egy részének ugyanakkor nincs nyomtatásban megjelenő változata: ezek eredendően információkeresési célra készültek. Léteznek faktográfiai adatbázisok is: ezek statisztikai adattárak, címtárak stb. gépi változatai. Az adatbázisok száma gyors ütemben nő. Jelenleg a világon több száz adatbázis létezik, többségüket Észak-Amerikában, illetve Nyugat-Európában állítják elő.

A számítógépes információ-kereső szolgáltatás két alapve-

fogalmazza meg. Ahhoz, hogy ezt egybe lehessen vetni a dokumentumok jellemzőivel, le kell fordítani a gépesített tájékoztatói rendszer nyelvére (információkereső nyelv), amely a természetes nyelvnel általában kötöttebb és bizonyos formai szabályok betartását is megköveteli.

A tájékoztatói rendszer nyelvére lefordított felhasználói igényt nevezik profilnak. A profil kialakítása, az ún. profilszerkesztés általában egy tájékoztatói szakember, a profilszerkesztő és a felhasználó szoros együttműködésével történik, amelynek során a felhasználó igénye konkretizálódik, pontosabban megfogalmazást nyer.

A tulajdonképpeni információkeresést a számítógép a profil és az adatbázis összehasonlításával végzi.

A profiloknak megfelelő dokumentumok leírását, az ún. találatokat a számítógép a szükséges rendezések után kinyomtatja. Az így létrejött eredménylista átnézése alapján a felhasználó megállapítja, hogy melyek azok a dokumentumok, amelyek hasznosak lehetnek számára. A találatok alapján a felhasználó megállapítja azt is, hogy igényét jól fogalmazta-e meg és szükség esetén kérheti a profil módosítását. Többnyire néhány kísérlet után sikerül kialakítani a felhasználó igényét legjobban kifejező profilt.

On-line üzemmód esetén a felhasználó terminálon (kifejezett adatvégállomáson) keresztül közvetlen kapcsolat-

ban áll a számítógéppel. A párbeszédes (interaktív), on-line rendszer kétoldalú kommunikációs kapcsolatot jelent a számítógép és a felhasználó között. A felhasználó gyakorlatilag azonnal választ kap kérdésére. Lehetőség van a terminálon keresztül kérdés bevitelére, annak a válaszüzenetektől függő módosítására, az eredménylista tetszőleges tételeinek azonnali kinyomtatására vagy képernyős terminál esetén, kivételére. Hosszabb eredménylistákat azonban gazdaságossági megfontolásból kötelegül üzemmódban (off-line) szokták kinyomtatni.

Külföldön létrejöttek olyan vállalkozások, amelyek több adatbázis on-line elérését teszik lehetővé. E vállalkozásokat szolgáltatás központoknak nevezzük, amelyek nemcsak az adatbázis szolgáltatják, hanem a szoftvert, tehát pl. a keresőprogramot, valamint a keresés lebonyolításához szükséges számítógépet is. A számítógépes keresés tehát a szolgáltató cég számítógépén történik, a felhasználónak csak terminállal kell rendelkeznie. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy lehetőség nyílik olyan adatbázisok on-line lekérdezésére is, amelyek nem az országban, hanem annak határain kívül vannak. A felhasználó többnyire adatátviteli vonalon kapcsolódik termináljával az ország határain túli számítógéphez, az ott tárolt adatbázis on-line elérése céljából.

Gábos Zsuzsa Központi Könyvtár Számítástechnikai csoport

Bokor Ágnes a Társadalomtudományi Klubban

„A szegénység Magyarországon” volt a címe a Társadalomtudományi klub október 15-i előadásának, amelyet Bokor Ágnes, a Társadalomtudományi Intézet munkatársa tartott.

Talán az időpont rossz időztése volt az oka annak, hogy viszonylag kevesen (százan) jöttek el az érdekesnek ígérkező előadásra.

Az előadás alapja a néhány éve kérdőívekkel történt rétegződésmodell-vizsgálatnak a tapasztalata volt.

A szegénység kutatására nincs egységes módszer, ezért is nehéz ilyen területen kutatni. Ma kétfajta szegénységről beszélhetünk:

— hagyományos értelemben vett szegénységről, mikor az alapvető szükségletek kielégítése alig, vagy minimálisan valósul meg. Ennek legfőbb példái a mai Etiópia, vagy hazánk az 50-es években,

— és modern szegénységről, mely a fejlett országokban jelentkezik és abban nyilvánul meg, hogy az alapvető szükségletek kielégíthetők, azonban más magasabb igények kielégítésére nincs mód.

Ma Magyarországon a lakosság 2 százaléka sorolható a hagyományos értelemben vett szegények közé. A felmérés során a szegénységet több dimenzió alapján vizsgálták: 1. A munka alapján (ez vonatkozik a munkakerőpiacra, munkamegosztásra stb.); 2. Az érdekérvényesítés alapján (a társadalomban betöltött pozíciók alapján); 3. A lakóhely alapján (település-, lakóviszonyok stb.); 4. Az anyagi körülmények alapján (étkezés, ruházódás, autó stb.); 5. Az életstílus alapján (munka-szabadidő kapcsolata); 6. Az egészségügyi állapot alapján.

Szegényeknek így azokat minősítették, akik a 6 dimenzió alapján legalább három

szempontból hátrányos helyzetben vannak.

A vizsgálat eredményei a következők voltak: hátrányos helyzetben vannak iskolázottság szempontjából az idősek (akik nem 45 után jártak általános iskolába) és a fiatalok.

Lakóhely szempontjából a minél kisebb településen élők, földrajzilag pedig az Alföldön és az ország keleti részén élők vannak hátrányos helyzetben.

A nemek közötti különbségekben is adódnak hátrányok. Így a nők sokkal esélyesebbek a szegénységre a magasabb átlagéletkor miatt. Főleg, ha régen háztartásbeliek voltak, nyugdíj szempontjából is. Munkajelleg szerint az alacsonyabb képzettségű dolgozók vannak hátrányos helyzetben.

Érdekessé, hogy a vizsgálat alapján a szellemi foglalkozásúak nem sorolhatók a szegények közé.

Összességében az ország lakosságának kb. 15 százaléka nevezhető szegénynek. Ha Európa többi országához akarunk viszonyítani, nehéz helyzetben vagyunk, ugyanis

minden ország más, a saját körülményeihez igazodó mutatók alapján méri ezt a számot. Lengyelország és Jugoszlávia azonos szinten áll hazánkkal. Európában a legalacsonyabb Svédországban (4 százalék), a legmagasabb Portugáliában (20 százalék) a lakosság szegények közé sorolható hányada.

A végzett felmérésből a magyar gazdaságra vonatkozóan több következtetés is levonható, például az országnak továbbra is nagy szüksége van a szakképzetlen munkaerőre.

Az utóbbi években történt intézkedések pedig inkább arra összpontosítottak, hogy a felsőbb rétegekben ne legyenek kivívóan jó életkörülmények között élők, mintsem az alsóbb rétegek körülményeinek javítására.

Kár, hogy az előadás időtartama miatt az előadó csak röviden tudta felvázolni ezt a problémakört. Annál inkább, mert ez a kérdéskör egyre jobban foglalkoztatja nemcsak a szociológusokat, hanem a közgazdászokat is.

Takács Anna

A hallgatóság sok újdonsággal gazdagodott

Mozgással az egészségért!

A kótetlen formák kedveltebbek

A korábbi években sok cikk, rádió- és televízióműsor foglalkozott a modern világ felgyorsulásával, ennek káros pszichikai és egészségügyi hatásaival. Fogyókúrás receptek áradata árasztja el még ma is az országot, de ezen túl egyre kevesebbet foglalkoznak a témával. Török György, a szakszervezeti bizottság sportfelelőse szerint is aránytalanul sok szó esik mostanában az egészségügyi ellátás gondjairól, ellenben a megelőzésről alig. Az embereknek pedig sokkal nagyobb szükségük lenne mozgásra, mint a különböző nyugtatókra és vérnyomás-szabályozókra.

— Milyen lehetőségeit vannak az egyetemnek ezen a téren?

— Abból kell kiindulnunk, hogy az egyetemnek, mint oktatási intézménynek, elsődleges célja a diákok sportoltatása, de emellett a szakszervezet mindig is fontosnak tartotta, hogy a dolgozók és azok gyermekeinek testmozgását is elősegítse. Ez utóbbi téren voltak már sikeres és kevésbé sikeres éveink.

— Milyen sportágakban értek el eredményeket?

— Nagy hagyományai vannak a felnőtt női tornának és a férfiakkal a teremfocinak. Korábban az egyetemi épületekben itt-ott felállított pingpongasztalok is gyakran csábították egy kis mozgásra a dolgozókat is. Tízéves múltat tekint vissza a sí és a tenisz is. Mindezek mellett nem felejtjük el a természetjárást sem.

— Idén a szakszervezet sportprogramjuzete ennél lényegesen több formát sorol fel.

— Sok újdonságot sajnos nemigen tartalmaz, inkább a hagyományos lehetőségeket rendszerezi. Az újak közé tartozik a sportuszodai belé-

pök biztosítása, az erősítőterem rendelkezésre bocsátása és a kerékpárkölcsonzés. A dolgozók gyermekeinek üdültetésére mindig volt igény; idén a BME-vel kooperációban szerveztünk napközi táborot, jövő nyáron Salgótarjánban tervezünk sporttáborot.

— Közismert dolog, hogy az egyetem jelenleg egy tornateremmel rendelkezik, saját szabadtéri pályája nincs. Milyen megoldásokat sikerült találni ezek ellensúlyozására?

— Valóban szerények a lehetőségeink. Most, hogy a központi épület tornaterme sem áll rendelkezésünkre, ezek még jobban leszűkültek. A jövőre vonatkozóan is csak lassú és kismértékű változás várható, ezért feladatunk a megadott kereteken belül színesíteni a programot. A korábbi években már igyekeztünk a négy budapesti nagy egyetemmel a kapcsolatot felvenni, s ennek révén különböző sportágakban rendeztünk már bajnokságokat.

— Kik vesznek részt a programok megszervezésében?

— Elsősorban a munkahelyi bizottságok sportfelelősei a társadalmi aktívák bevonásával, úgy, hogy egy-egy sportágnak külön-külön felelőse van. Mindemellett nem hagyhatjuk ki a testnevelés tanárok szerepét sem, amely a szakszervezettel való szoros kapcsolata révén a lehetőségeket koordinálja és szükség esetén szakképzett vezetést bocsát rendelkezésre.

— A programfüzet három fő formát különböztet meg: a folyamatos, az időszakos lehetőségeket és végül a versenyeiket. Az eddigi tapasztalatok alapján melyik formára volt legnagyobb az igény?

— Az oktatók esetében figyelembe kell venni azt, hogy

a differenciált oktatási rendszer és az egyetemi rekonstrukcióból adódó széttagoltság, valamint a tudományos munkájuk következtében kevesebb időt fordítanak testkultúrájuk fejlesztésére. Könnyebb csak egy-két órát kiszakítani napi programjukból, ezért a kótetlen formák kedveltebbek, míg egy bajnokságban való részvétel már egyeztetési problémákba ütközik. Nagy sikere van a teniszezésnek, a sielésnek és váhatóan az erősítés is bevállal.

— A sielés milyen keretek között zajlik?

— A Pozsonyi Főiskolával való jó kapcsolat révén az idén a Magas-Tátrába szerveztük a sítáborot. A nagy érdeklődésre való tekintettel emellett szeretnénk a téli kirándulások számát a hazai pályákon is gyarapítani.

— Milyen hagyományait vannak a tanár-diák találkozásoknak?

— Ezen a téren sem beszélhetünk rendszerességről. A KEN keretében, és egyéb alkalmakkor, ötletszerűen alkultak ki az összecsapások. Példaként említeném a tenisztalálkozókat, amelyekre igény szerint az idén is sor kerül.

— Beindult már idén az „élet”?

— A programfüzetet szeptember közepén a bizalmihálózaton keresztül juttattuk el a dolgozókhöz. Az eltelt egy hónap még kevés ahhoz, hogy minden dolgozó megtalálja magának a megfelelő formát és beillesse azt az életrendjébe. Mindez néhány októnak keddenként teremfoci keretében már sikerült. Reméljük, október 18-án, az első túrán nemcsak a szervezők vesznek részt!

Hortobágyi Krisztina

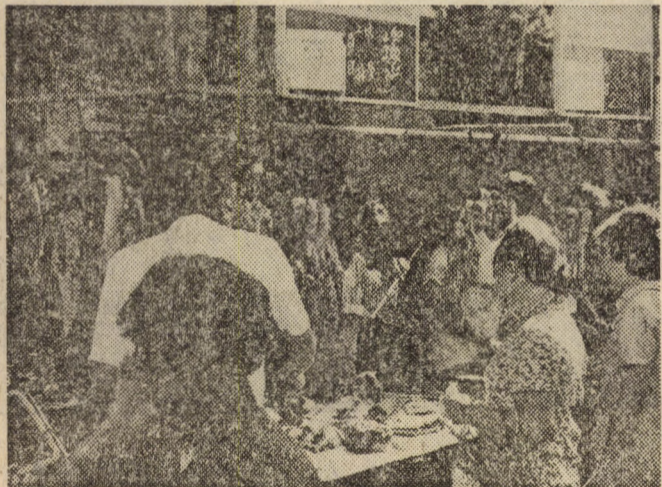
Kína — fehér folt?

Kínáról általában a távoli egzotikum jut eszünkbe s ennek tipikus példaként a Nagy Fal, az egyetlen olyan emberi alkotás, ami a világról is látható. Mi van ma valójában a Kínai Nagy Fal mögött?

Egy 9,6 millió négyzetkilométernyi ország, amely több, mint 1 milliárdos lakosságával a Föld legnépesebb állama.

sokra. Miután 1984-ben a gabona és a „cash-crops” (olajos növények, cukornád, juta, kender stb.) közti arány a gabona rovására változott meg. 1985-ben 7 százalékkal visszaesett a gabona termelése, míg a „cash-crops” termelése átlagosan több mint 30 százalékkal nőtt.

1985-ben a reform súlypontját a városra helyezték át.

Kínai hentesüzlet

Mint ilyen, óriási gondokkal küzd a legalapvetőbb szükségletek kielégítése terén is. A hetvenes évtized vége, a

gazdasági nyitás

politikájának meghirdetése óta a VI. ötéves tervidőszakban (1981–85) Kína gyorsuló gazdasági növekedést ért el, jelentősen nőttek a beruházások, fellendült a műszaki fejlesztés, megkezdődött az elavult termelészközök felújítása, illetve csereje. Végrehajtották a falusi reformot, aminek lényege, hogy a falvakban a korábbi kommunák felszámolásával családi méretű, parasztgazdaságokra épülő termelési felelősségi rendszert vezettek be. Fokozatosan föl- emelték a mezőgazdasági felvásárlási árakat. A reform eredményeként Kína az alapvető élelmiszerek terén önellátóvá vált. Az 1985. év megmutatta, hogy sok kínai paraszt gyorsan reagál az árváltozá-

leg deficitje 14 milliárd dollárra nőtt az addigi 1 milliárd helyett.

A véget ért tervidőszakban a jövedelempolitika célja a lakosság életszínvonalának javítása volt. Ezt — más reformokhoz hasonlóan — szintén fokozatosan kívánják végrehajtani, hogy elkerüljék az ugrásszerű változások nyomában kialakuló látens szükséglet-növekedést. Jelenleg Kínában a mezőgazdaságban foglalkoztatottak egy főre jutó jövedelme reálértékben 12,5 százalékkal, a városi munkások és alkalmazottak bére reálértékben 6,9 százalékkal növekszik évente.

Miután a jövedelemelosztást nem tudják átfogóan irányítani és nyilvánvalóan

a jövedelmkülönbségek igen nagyok lettek,

a hatóságoknak jobban fontolóra kell venniük az adózás kérdését, ha el szeretnék érni, hogy a városi lakosság többsége támogassa a reformokat.

Idén kezdődött Kínában a VII. ötéves tervidőszak. Célja a gazdasági rendszer reformjának továbbfejlesztése minden téren: a vállalatok életrejeének növelésével, a szocialista árúpiac továbbfejlesztésével, a piaci rendszer tökéletesítésével, miközben a vállalatok állami irányításában fokozatosan át kell térni a nagyobb önállóságot biztosító közvetett szabályozásra. Cél a

gazdaság folyamatos és stabil növekedésének fenntartása: évi átlagban 6,7 százalékkal kell növelni az ország ipari és mezőgazdasági termelésének összértékét; a nemzeti jövedelemnek évente átlagosan 6,7 százalékkal kell növekednie. Bővíteni kell a beruházásokat és gyorsítani a műszaki rekonstrukciót. Az öt év alatt az állóeszköz-beruházások összege a terv szerint majdnem 70 százalékkal lesz több, mint az előző tervidőszakban. A mostani terv megvalósítása érdekében két szakaszt határoztak meg: 1986–87-ben fenntartják az előző év közepén bevezetett gazdasági szigor politikáját, a beruházásokat befagyasztják a jelenlegi szinten. A terv második időszakára (1988 és 1990) a gyorsabb növekedést és a reform végrehajtását foglalja magában.

A gazdaságban végrehajtható reform egyik legjelentősebb lépése a különleges gazdasági övezetek további támogatása és aránytalanul gyorsabb fejlesztése. A

különleges gazdasági övezetek

Kínában a tengerrel határos és különleges szabályok vonatkoznak rájuk. A termeléshez szükséges állóeszközök és a nyersanyagokat külföldről vámmentesen szerezhetik be, a vállalati jövedelemadó 15%-os, (ez jóval alacsonyabb

az ország más részéhez képest). Sőt, ha a külföldi tulajdonos nem „viszi ki” profitját konvertibilis valutában, hanem újra befekteti, akkor ezt a 15 százalékot sem kell befizetnie az államkasszába.

Nem titkolt cél a külföldi tőke becsalogatása és az övezetek különlegesen erős támogatása minden téren. Az egyik legjelentősebb ilyen különleges övezet a Sencseni, amely északról határos Hongkonggal és szoros kapcsolatban áll Hongkong gazdaságával.

Ehhez kapcsolódik az a tény is, hogy az ország határain

Utcai árusok (Fotó: Rózsa Iván)

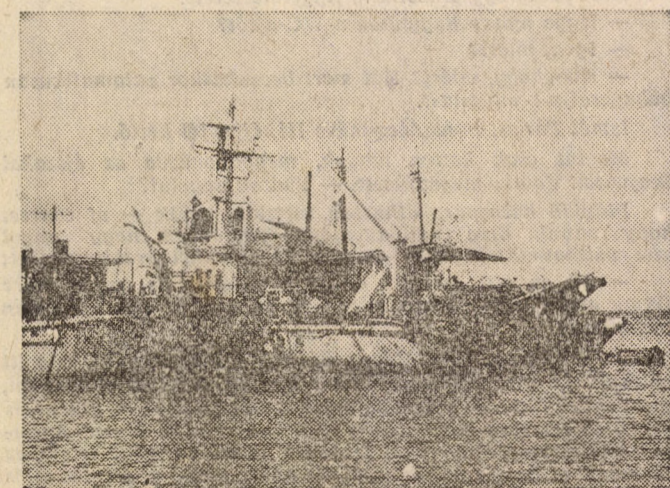
kívül a fejlett országokban sok olyan kínai él, aki kereskedelemmel foglalkozik és szívesen viszi a pénzt Kínába a vásárra. A különleges övezetek kialakításakor és szervezésükre ez a tény jelentős szerepet játszott a kormány elképzeléseiben.

A kiskereskedelemben — akárcsak a többi szolgáltatási szektorban — gyors társadalmi változás megy végbe. Az utóbbi két évben az összes állami kiskereskedelmi üzlet háromnegyed részét szövetkezeteknek, illetve magán-személyeknek adták bérbe.

A hetedik ötéves terv felémás benyomást kelt: a célok megfogalmazása gyakran nem elég konkrét, az utasítások gyakran nem számolnak a problémák mennyiségével és különbözőségével.

A gazdasági vezetés nagyobb mozgásteret próbál fenntartani az alternatívák számára, ugyanakkor sok esetben nem jöhet létre az régiók és minisztériumok konszenzusa.

Hosszú történelmi folyamat záróperiódusába érkezett a kínai külpolitika a múlt évtizedben, amikor a KNK megalakulása óta először komoly lépéseket tett, hogy az ország kapuit kitarja. Kapcsolatkeresés, és —teremtés a távol-keleti fejlettebb régiókkal, az ott érdekelt amerikai vállalatokkal, majd egyre komolyabb államközi megállapodások és gazdasági refor-

Kikötő Hainanban

Jaksity György

A zempléni kudarc!?!?

Az egyetemi tóraszakosztály meltről csak szuperlatívuszokban beszélhetek, egy balul sikerült túrát szervezett a Zempléni elnevezett hegységnek nevezett halmokra, melynek úde szinfolttait az itt-ott felbukkanó keresztes riperák jelentették.

Nem mintha valakit érdekelne, de azért leírom: augusztus 1—10-ig volt a túra. Volt aki egy nappal később csatlakozott a társasághoz, (hogy miért nem tévedtem el már a Keleti pályaudvaron), s volt oly szerencsés, aki befeléadva az állandó izomlás okozta kómas állapotba, (egyesek szerint ebbe a túra alatt elfogyasztott sok bor és pálinka is bejárta), két nappal a vége előtt kitérített a legközelebbi útkereszteződéshez, s megpróbálta lestoppolni a legelső — arra haladó személygépjárművet, lovaskocsit, biciklit.

Gyakorlatilag a Zemplén minden valamirevaló pontján

felbukkantunk, de talán éppen ez volt a baj. Két darab elborult túra-vezetőnk eldöntötte, hogy meggyünk mint az állatok, s hogy megálljunk néhány percre körülnézni: aki ezt fel merete vetni, az rögtön remítens, közösségbomlasztó, a szakosztály céljait tiszteletben nem tartó gazember lett. Így aztán mentünk, mentünk, s ha nem mentünk, hát futottunk.

Nekem Rejtő Jenő légiós víziói jutottak eszembe menet közben, a szaharai halálmenetekről. S az író örökérvényű szavai rémlettek föl elcsigázott agytekervényeimben: „de sae, ma foi, ten-jours au dos...” — Bolond katonanóta arról, hogy: „Szavamra a zsák mindig a hátán, csak menni, menni, és sohasem ölelni!”

Természetesen többször el-tévedtünk. A harminc km-es túrából (rutinos túrázó); tapasztalatával tértünk le a helyes útról) sikerült ötven km-est csinálni, s miközben

hullafáradtan, úgy éjjel körül támolyogtunk szállásunk felé, csaknem életveszélybe kerültünk, mivel egy vad-disznóvadászatt kellős közepébe csöppentünk, s ha nem egy valamelyikünk kezében egy azaz egy darab elemlámpa, hát ránk lőnek. Mondjuk lett volna ötletem rá, hogy kit találjon el...!

Mondanom sem kell, túra-vezetőink ismét csodálatosak voltak. Egy mindennapos eset: szemerkélő esőben, a hegyek közt egy erdei műút szélén, a buszmegállóban vártuk a buszt, természetesen túra-vezetőink utasítására. Probléma nem is volt, jött a busz menetrend szerint rendszeren, de ment is, anélkül, hogy megállt volna. Két utas még integetett is. Kis apróság, a buszmegálló kétszáz méterrel hátrább a domb tulsó oldalán volt. S ott álltunk a lassan már szakadó esőben, bánatosan, letörtén, s elindultunk gyalog a több mint húsz km-re levő Sátoraljaújhely felé! Elvégre tóraszakosztály vagyunk!

DRUSZA

Utazási hírek

Az egyetem oktatói közül jelenleg is jó néhányan dolgoznak külföldön:

Az Egyesült Államokban
Magas István 1987 végéig, Szentpéteri Szabolcsné 1987 szeptemberéig, Tarlós Béla 1987 szeptemberéig, Blahó András 1988 végéig.
Ausztriában
Rabár Ferenc 1987 júniusáig, Etiópiában
Surányi Sándor 1988 szeptemberéig.

Nigériában
Iványi Tamás jövő év októberéig.

NSZK-ban
Székely István 1988 decemberéig és Vidor Győző 1987 augusztusáig.

Olaszországban
Abaffy József 1987 szeptemberéig.

Az egyetem néptánc csoportja augusztus végén **Portugáliában** nemzetközi folklór gálaműsoron vett részt.

Ötven iparszakos hallgató termelési gyakorlaton volt a **Szovjetunióban**, a Moszkvai Lomonoszov Egyetemen, a Pénzügyi Főiskolán, a Közgazdasági és Statisztikai Főiskolán, a Plehanov Nép-gazdasági Főiskolán, a **Leningrádi** Pénzügyi Főiskolán. **Bécsben** járt szeptember végén Andorka Rudolf, ahol a Demográfiai Intézet tízéves fennállásának jubileumi ünnepségén vett részt.

Bulgáriában, a Szvistovi Közgazdasági, Pénzügyi Főiskolán tartott konferenciára utazott Borda Józsefné.

Lengyelországban, a Wroclawi Műszaki Főiskolán tartott konferenciára utazott Korompai Attila.

Rómában, a Diplomáciai Akadémiák Igazgatóinak Találkozóján vett részt szeptemberben Kreskay Ferenc.

Hamburgban

járt Ladányi János, egy kutatási tervvel kapcsolatos meghívásnak tett eleget.

Varsóban

a Pedagógiai Főiskolára hívták meg Magyar Beck István, aki ezután a Heurisztikai Módszerek VIII. szimpóziumára, majd a Várnai CHEIRON Europe Szervezet idei konferenciájára utazott.

Hollandiában

a VI. Nemzetközi Nyelvészeti Konferencián Papp Nándor képviselte egyetemünket.

Thaiföldön és Kínában

járt a Pennsylvániai Egyetem meghívására Simon András.

Olaszországban

a Sienai Egyetemen tart előadásokat Szép Jenő.

Az

NSZK-ban

járt Szalai Péter, a Debreceni Tartósítóipari Kombínát kiküldetésben.

Ugyancsak az

NSZK-ban

tudományos konferencián vett részt Szende Tamás.

SPORTHÍREK

NB I-es női kosárlabdaverdények:
DVTK—Közgáz: 83-58 (36-32)

Ld.: Orbán Ildikó 16, Csányi Andrea 12.

Soproni Vasutas—Közgáz: 80-85 (hosszabbítás után) (37-44: 72-72). Ld.: Csányi 22, Halmay 19, Gálné 16.

Következő mérkőzés október 25-én 13 órakor a Kínizsi utcai tornateremben, előtte NB I-es ifik összecsapása.

NB II-es férfikosárlabda:
Közgáz—GEAC: 131-86.

Ld.: Porkoláb 34, Némethi 27, Nyíri 16.

Malév—Közgáz: 88-78.
Ld.: Némethi 25, Szabó 19.

Következő mérkőzés október 24-én a Kínizsi utcában, MNK-selejtező.

Bp. I. férfi röplabda:
TFSE—Közgáz: 3-2, hatalmas küzdelemben.

NB I-es női röplabda:
Közgáz—Külker SC—Eger SE: 1-3.

Tenisz egyetemi—főiskolai bajnokságon Szombathelyen Noszek Péter nyerte az egyéni viadalt. Gratulálunk!

Zsbori Ervin
BROSS
ős szomorú éhes veréb halott napraforgók gyomrában kutat.

Nyári mozaik

Párizs, Quartier Latin éjjel egy körül. Kettőn lányok „elvestünk” a csoporttól — még egyszer meg akartuk nézni a Notre Dame-ot, a Sorbonne-t és a Városházát elutazás előtt. Egyszer csak elénk állt két arab srác, és báránságon kérdezték, tudunk-e angolul. Túl késő volt és mi túl csitrik egy ilyen társalgáshoz, hát rávágunk — nem.

— És franciául? — Á, úgy sem. (meglepődtek)
— Milyen nemzetiségűek vagytok? — Magyar (maguk között vitatkozni kezdtek, hogy Ázsiában van-e vagy az Osztrák—Magyar Monarchia része — végül az utóbbi mellett döntöttek. Persze franciául. Mi kétségbeestünk, hogy nem jávitathatjuk ki, de megálltuk.)

— Mit csináltak most? Nincs kedvetek velünk jönni? — kérdézték, előbb franciául, majd angolul. Mi megbeszéltük (magyarul), hogy ezt nem értjük, és gesztikulálva, hangosan és tagoltan (magyarul) nekik is megmondtuk. Néhány hasonló sikertelen kísérlet után egyikük legyintett:

— Á, hagyd. Nem rosszak, de hiába, ezek az ázsiaiak már csak ilyen primitívek, kár nekik Párizsba jönni. St. Frouf, kis francia falu, ifjúsági szállója.

Ejjelente, fáradtan az egész napos mászkálástól, az ebéd-lőben ültünk, magyarok, franciák vegyesen. Egyik este francia kísérőnknek eszébe jutott titkos mentaszörpje, amit a szobájában rejtgetett, de a kedvünkért lehozta — hadd kóstoljuk meg ezt a „francia specialitást” —, a mentaszörp tejet. A francia konyha (köztudottan) isteni, mi meg már hozzászoktunk a cukros joghurthoz és méztől ragacsos pogácsákhoz, úgyhogy alig vártuk a mentaszörpöt. Kísérőnk, Fred, nagy lelkesedéssel töltögetett, zöld volt és furcsa, de azért hűsögesen végigkóstoltattuk és „Á, nagyon érdekes! Á, nagyon jó!” mondtuk franciául mosolyogva Frednek és „Haha, én már túl vagyok rajta, de te meg csak ezután jössz” — magyarul, ugyancsak mosolyogva, egymásnak.

Gábor kijelentette, hogy ettünk mi már joghurtot cukorral és romlott szalámit banetteben, de ezt a mentaszörp tejet már nem hagyhatjuk annyiban — felment a szobájába, összeöntött mindent, amit talált, és lehozta a franciáknak — iganak most ők egy „magyar specialitást”.

Becsületükre legyen mondván, mosolyogva itták végig, sőt, „Á, de finom, milyen különösen pikáns, ó ez nagyszerű” felkiáltásokkal kísérték, mi meg kezdtünk büszkék lenni Gábor zseniális íz kombinációjára.

Azután letörték. Egy lány ugyanis (mikor más azt hitte, nem halljuk), megjegyezte: „Szerintetek a magyarok tényleg ilyet isznak? Ez rémes! Sört inni tejjel, citrommal és cukorral!”

Csinos kis étterem nem messze az Eiffel-toronytól. Egész napos gyaloglás után, hullafáradtan és elcsigázva értünk oda, mindenki WC-t keresett. Komoly erőfeszítések után (az asztalunk az emeleten volt, a WC pedig a földszinten) mégis leértünk, és ott tolongtunk az egyetlen női illemhely ajtajában. Csakhogy — nem volt villanykapcsoló. A csapnak pedig nem volt kinyitója, sem nyomógombja, sem pedálja — semmi, amivel vizet lehetett volna fakasztani. Csodára nem sok kilátásunk volt, ezért találgatásokba bocsátkoztunk, a WC-kérdést pedig úgy oldottuk meg, hogy az ajtót rénsyre nyitva hagytuk, s az így beszűrődő gyér világosságnál intéztük ügyeinket — meglehetősen feszélyezetten és kényelmetlenül.

Ahogy kiléptünk, megoldódtak a talányok. A küszöbön Zizi megbotlott — megindult a víz a csapból.

Kint pedig egy pincérlány figyelmeztetett:
— Ugye nyitva hagytátok a WC-ajtót?
— Igen, miért?
— Hogyhogy, miért? Hát mert becsukáskor automatikusan bekapcsolja a világítást.

Ísmét Párizs, Pont Alexandre III, éjjel fél kettő. Megint csak kettő lány, megbabonázva az éjszakai Szajnáton. Valaki megszólított. — Tudtok angolul?

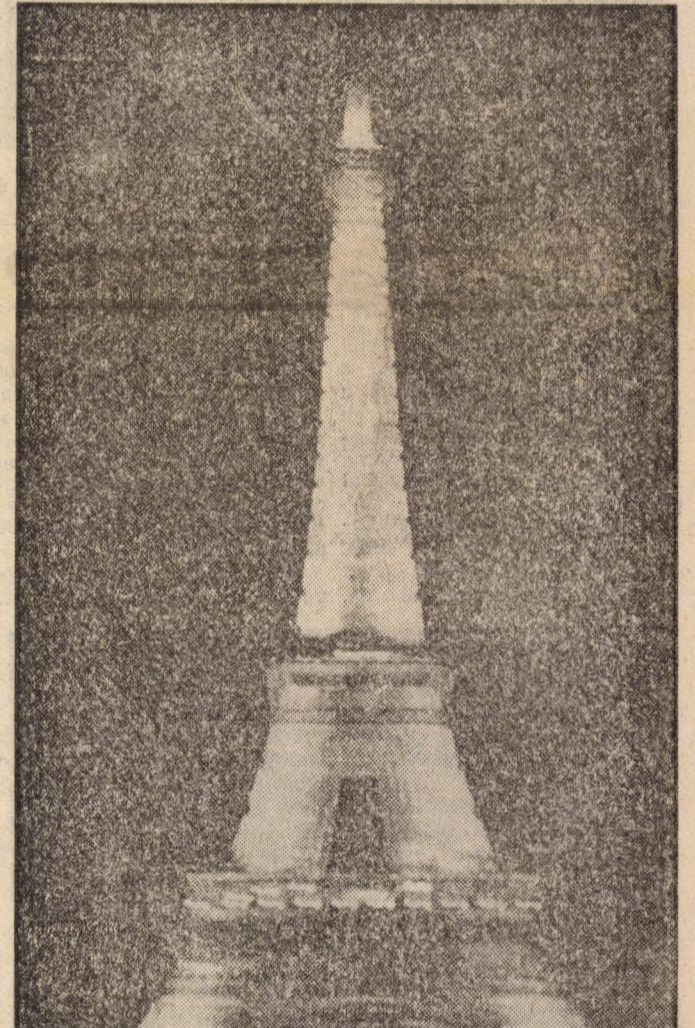
Idősödő házaspár, láthatóan turisták, nekik — of course, hogy tudunk. Erre (nyilvánvalóan örömlükben, hogy angol szót válthatnak) záporosó-szinten kérdésekkel árasztottak el:
— Mi az ott, jobbra? És az a magas? És az, a Notre Dame alatt? És ez a hosszú és sűrű, ami az egész szigeten végig van?

Mi meg meséltünk. Végre, Párizsból, ami felgyúlt, mig itt voltunk, és amit egymásnak már úgysem lehetett elmondani, mert mi tudtuk: — a Conciergerie-t, ami „hosszú és sűrű és az egész szigeten végig van”, ahol raboskodott Marie Antoinette és Robespierre, és ott jobbra a Sainte Chapelle teteje, az Igazságügyi Palota udvarán, kicsit nehéz megtalálni (igen mi is négyszer körbejártuk kívül és kétszer belül az udvari, mert nem

volt képünk megkérdezni, hogy hol a Sainte Chapelle, mert a teteje mindig látszik, és ilyen hülyék nem lehetünk), az ott jobbra pedig a város háza, az a magas meg a Tour St. Jacques, a Szent Jakab torony, és végre elmondhattam, hogy a Tour St. Jacques a kedvenc épületem, és Rousseau szobra van benne alul, és rasszista jelszavak, de az mindegy, és nem is láttuk, csak magas és fehér csipkéből van és a negyedik sarka (pont az, amit nem látni innen, sajnos, de feltétlenül nézzék meg), igen, szóval a negyedik aszimmetrikus, és valami angol vagy mi új egy harsonát, vagy mit, szóval úgy kiáll és nagyon szép.

Jaj, és nem látták a harcoló órát a Centre Pompidou mögött? És az Eiffel-torony új kivilágítását sem? És a Torquaderot sem? O, hát igazán semmit?! Hát menjenek el majd, mert fantasztikus.

Örültek, és roppant hálásak voltak. Végül a férfi bizalmasan bevallotta: „Maguk már vagy a tizedikek, akiket megkérdeztünk ma éjjel. Öröm ilyen francia kislányokkal beszélni, akik így ismerik a városukat.”

Párizsból, az Eiffel-torony
Fotó: Valent Erika

Az utolsó már Magyarországon.

Velencéről mentem Cecére biciklivel, pont délben indultam el és szerintem 45 C-fok volt (árnyékban). Az út kb. hetven km, ami nem lenne vészes, de én már régen bicikliztem előtte, s ezért úgy ötven km után már olyan fáradt voltam, hogy muszáj volt kitalálni valami agy- és ezáltal izomszerkentőt, hogy feldobjon. Isteni ötletet adott egy kis falu vegyesboltja. Veszek egy fél liter tejet franciául. A biciklimen nincs semmi áruló jel, az összes Csepel-matrica leszedve, rajtam sem volt (nemzetközi fűrdőruha és puma cipő) — bátran megtehettem.

Mikor franciául köszöntem, rögtön körülvettek, és együtt erővel próbálták kitalálni, mit akarok. Nem volt nehéz, rámutattam a tejre, megmagyaráztam, hogy az egy liter az „beaucoup” mire adott fél litert — ezután tartottam a tenyeremben az aprópénzt, hogy ő válogassa ki, mennyivel tartozom. Mikor szóttagolva kimondtam, hogy „kö-sző-nöm”, a szó végén felvive a hangsúlyt, és gyámoltalanul mosolyogva, teljesen meghatódtak. — Francia? — kérdezték hangosan és tagoltan, én pedig a homlokom ráncolva néztem egyikről a másikra, nagyon erőltetve az agyam, hogy mit kérdeztek, végül a harmadik kérdés után mekönynyebbültem „Ah, française, oui, oui” — vágtam rá. Nagyon tetszett nekik.

Mikor elmentem és felültem a biciklire egy tizennégy év körüli fiú nagy szakavatottsággal jegyezte meg egy másiknak: — Látod, én már messziről láttam rajta, hogy francia. Ilyen biciklit talán soha nem lehet majd nálunk kapni.

Letcneyi Krisztina

Székely János gondolataiból

(Székely János [született 1929-ben], jeles romániai magyar író, Marosvásárhelyen él. Versel, Dózsa című elbeszélő költeménye, a Calligula helytartóia és más történelmi drámái, A nyugati hadtest című regénye nálunk is ismertek. Az alábbi gondolatok A mítosz értelme című legújabb esszéjében találhatóak.)

Az élet általában pesszimiztikus, mindig a legrosszabb hírek van a legtöbb alapja, mindig a legsötétebb feltevések állnak a valósághoz a legközelebb.

Miért higgyek a gondolat erejében, amikor naponta látom, hogy tehetetlen?

Nincs a világon olyan rozoga trónus, amelyre ne pályáznának.

Boldogtalanná teszik nemzedékek életét, és boldogan halnak meg, abban a tudatban, hogy használtak az emberiségnek.

Lassan már nem látok egyéb különbséget derék és hitvány ember között, mint azt, hogy egyik megszenvedti a hitványságait, a másik pedig nem.

Emberi hibákat javítgatni annyi, mint lefaragni a jellemző vonásokat.

Mégiscsak elviselhetetlen, hogy egészen közönséges csirkefogóknak, sőt ripacsoknak a maguk nyomorúságos kis hatalma végett szabad (és módjuk) legyen meggyilkolni az emberfaj öntudatát.

Annnyit ütöttek, hogy fáj már a simogotás is. Ha gyalázkodásuk nem érdekelt, ne érdekeljen a dicsérteük sem.

Nem igyekszem különbözni az emberektől. Azon igyekszem, hogy még inkább ember legyek.

Kiszolgáltatás...

Péntek délután. Keleti pályaudvar. Csúcsforgalom. Tümeg a vonatokon, a pénztáraknál. Mindenki utazik valahová.

Mindössze két nyitva tartó személypénztár. Hosszú sor kígyózik ablaktól az ablakig. A többi pénztár zárva. Némelyikbe belátni az elhúzott függöny mellett. A „kisasszonyok” beszélgetnek odabenn. Kedélyesen, ráérősen.

A két pénztárnál a tömeg, sietősen, kissé idegesen. Pillantások az órákra. „Uristen, három perc múlva indul a vonatom!”

Az egyik üzemelő jegypénztár ablakában táblácska rajta felirat. „Ennél az ablaknál a KISZOLGÁLTATÁS felőlről belül megszűnik...”

B. J.

LOGO

A Marx Károly
Közgazdaságtudományi Egyetem
lapja

Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKY ÉNY HALAY EDIT

Szerkesztőség:
1093 Budapest IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 174-548

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3

Felelős kiadó:
TILL IMRE
vezérigazgató

86—6652. Szikra Lapnyomda,
Budapest

Felelős vezető:
CSÖNDES ZOLTÁN
vezértigazgató

Társadalompolitika és gazdaságpolitika

(Folytatás az 1. oldalról.)

Most esélye sincs a felzárkózásnak, tudomásul kell venni, hogy a következő években is folytatódik az iskolák, kórházak, egyéb létesítmények, miközben ennek — azaz az elmaradó fejlesztésnek — a terheit is egyre inkább a lakosságra hárítják. Antal László konkrét példával érzékeltette ezt: a takarékoság jegyében az építőipar jelentős kapacitásai kihasználatlanok, ennek azonban iszonyú költségei vannak, a takarékoság tehát nemigen valósul meg. Ha százforintnyi nadrágszínhűtés harminc forint megtakarítást eredményez a fizetési mérlegben, az még lehet, hogy túrható, de ha a „nyereség”

már csak tizenöt forintnyi, ez nem takarékoság többé, hanem társadalmi pazarlás. Ferge Zsuzsa támadta Antal László radikális „nadrágszínhűtő” elméleteit, utalva arra, hogy a lakosság 40 százaléka a csőd szélén él, esetükben egyáltalán nem is lehet a mostaninál erősebb megszorításokat alkalmazni. A létbizonytalanságnak új formája jelent meg: akik számára a fogyasztás nem csökkenthető többé, még elfogadható lakásaikat kénytelenek feladni, mert a rezsit sem tudják többé fizetni, és a család élelmezése is problematikus már.

A stabil fogyasztói árszínvonal,

Milyen lehetőségek vannak a lakossági pénzforrások bevonására az infrastrukturális beruházások területén? Ferge Zsuzsa:

Semmilyenek, mivel nincs már lakossági tartalék.

Antal László szerint pedig biztos, hogy erre továbbra is sor kerül. Elfogadhatónak a kisvállalkozói tőkefelhalmozást tartotta, a többit nem nagyon, a vizellátás és egyéb hasonló szolgáltatás lakossági kényszerfinanszírozását pedig nagyon drasztikusnak. Ferge Zsuzsa hozzátette még, hogy a helyi autonómia jelentős központi újrarendszert támogatás nélkül nem reális, a különbségeket termeli újra.

Mindketten egyetértettek abban, hogy a szociálpolitika jelenlegi szervezeti rendszere nem felel meg a szegénység problémájának kezelésének. Ferge Zsuzsa szerint az egész ellátó rendszerrel is gond van, a szegénységpolitika a már száz évvel ezelőtt is korszerűtlen segélyezésben merül ki. A szociálpolitikai és társadalompolitikai érdekek önálló képviselői rendszerre lenne szüksége, hogy mindegyik védhesse a maga érdekeit a másikéi ellen.

Milyen összefüggés van a gazdasági reform társadalmi megítélése és a társadalompolitikán keresztül is ható életszínvonal-alakulás között? Ferge Zsuzsa szerint nagyon mély. A reform egyelőre a vállalatvezetők szintjéig legitímált, az alatt a reform nem igazolja önmagát a három és fél-négymillió kereső számára. A reform megvalósulása az politikai és a gazdasági reformdemokrácia együttműködésére van szükség. Antal László szerint a mai helyzet gyökeresen más, mint az 1988 előtti. Ma az átrendezésnek olyan nagyra kell lennie, hogy nem lehet szakértőkkel, a társadalom kihagyásával, a nép feje fölött megoldani, ezt se a gazdasági, se a társadalmi helyzet nem bírja el. Szkeptícizmusra ad okot, hogy a reformot legitímálható párbeszéd feltételei nem látszanak, a halogatás miatt egyre kisebb is erre az esély, kopik a reformirrevalóság. Nehéz kitalálni, mi lenne a gazdaságpolitikát érő optimális sokk, ami már elég kényszer volna, de még nem lenne mindent tönkre. A durva önkritika képessége hiányzik, ezért hiányzik az erő és az elszántság a reformra, mi-

közben a közgazdásznak tudnia kell, hogy az előrelátható gazdasági nehézségek egyre kevésbé tűnnek korrigálhatóknak.

Hogyan egyeztetetők össze a gazdasági reform célkitűzései a szocializmus deklarált társadalompolitikai elveivel? Antal László az áru-, tőke- és a munkaerőpiac integrált működésének szükségessége mellett érvelt először. A gazdaság autonómiáját, azaz garantált önállóságát szorgalmazta a jelenlegi visszavonható önállósággal szemben és a gazdasági pluralizmust. Ferge Zsuzsa féltette a reformot a rendszerszemlélettől, nem fogadta el a piacok szervezettartozásának szükségességét. Különösen a munkaerőpiac ellen emelt szót, mondván: „Az ember nem igazán áru, nem is lehet úgy kezelni, mert ebbe nem megy bele, ha állampolgári öntudatánál van”.

Mennyire látják nézeteiket megvalósulni az utóbbi évek gazdasági, politikai lépéseiben? Antal László: Formailag sok minden történt, ami általánosságban helyeslendő, ha részleteiben problematikus is (tipikusan ilyen a bankreform), de a változások tulajdonképpen semmit nem hoztak a reformpolitika irányába. Ferge Zsuzsa mérlege még szomorúbb volt; a helyzet inkább távolodik az ő elképzeléseitől, mint közeledik azokhoz. Ma kevesebb esélye van a szociálpolitikai ügyek egyetemesítésének, mint valaha, ez tisztán hatalmi kérdés.

Kettőjük Ferge Zsuzsa és Antal László nézetei azonban közeledtek egymáshoz, ez valóság és nagyon is tudatos. Megalakult a HNF társadalompolitikai tanácsa, bizonyítva a népfreget törekvését a különböző társadalmi rétegek közötti horizontális kapcsolatok kiépítésére. Ez az első olyan intellektuális fórum, ahol a reformszociológusok és a reformközgazdászok együttműködnek, hogy ne folytatódjék az a hagyomány, ami szerint a magyar progresszió részei kijátszhatók egymás ellen.

Jaksity György—
Molnár Gabriella

Életképek a Kinizsiből

Az ész a fontos

Kettesben

Képzeld, megismerkedtem egy fiúval

Hangulat a Kinizsiben

Eszem, iszom Főző: Nagy Gábor

az adott munkahelyhez való jog

társadalompolitikai funkciót betöltő garanciái nem érvényesek többé. Milyen új, a társadalmi közmegegyezést fenntartó garanciákat lehet helyettesíteni? Antal László szerint az 1957 utáni politikának önértéke, hogy nálunk van áru, a közmegegyezésnek is ez az alapja, az emelkedő árakba pedig belemegy a lakosság. Az áremelkedések 50-60 százaléka egyébként állami indokált tudatos intézkedés, nem azért, mintha megoldanánk a problémákat, hanem egyszerűen azért, mert az időben elosztott konfliktusok kezelésének ez a legolcsóbb módja, s ez is marad. A munkanélküliség is elkerülhetetlen most és itt, ahol és amikor az ipari kapacitások 15-20 százaléka gazdaságilag Jellegzetes példák: a kitermelőipari nagyvállalatok, a magasépítőipar, az összeomlott mezőgazdasági tömegtermék-export. Ezek egy részét le kell építeni, mert ha nem, rövid időn belül nem lesz finanszírozási forrás a csődspirálból való kilépésre, hiába születik is meg egy ilyen döntés. A teljes foglalkoztatottság és a hatékonyság nem elvileg zárja ki egymást — példa erre az NSZK egy kivételével fejlődési szakasza, az újáépítés. Megfontolandó, hogy hosszú távú — normál fejlődési pályán — összefér-e, de itt, most sajátságos. A nagyvállalati gazdasági felelőtlenséget, a „vállalati szo-

ciálpolitikát” meg kell törni, bármilyen drámai áron is. Ferge Zsuzsa szerint a közmegegyezés új garanciáira nincs stratégiai elképzelés, szerinte az alábbiak képzelhetők el: az áremelkedésekkel differenciáltan lépést tartó szociálpolitikai és jövedelmi rendszer, társadalmi szolidaritás, a kiugróan magas jövedelmek adóztatása, szolidáris önkorlátozása. Ha valaki elveszti állását, azt ne tekintse a társadalom az illető önhibájának, és biztosítsa a fennmaradását (most erre csak akkor van az államnak kötelezettsége, ha egyszerre egy helyről tíznél több dolgozót küldenek el). Garancia lehetne a munkahelyteremtő politika (erről most nincs szó), a létminimum állampolgári jogon járó biztosítása (ehhez az egész segélyezési rendszert át kéne alakítani), valamint, hogy az alapszolgáltatások árai ne piaciak legyenek. (Tipikusan ilyen a közlekedés, aminek legutóbbi áremelkedése gyakorlatilag kiárazta a lakosságot az utazásból, és a többletbevételekből semmilyen érezhető javulás nincs.) Ferge Zsuzsa szerint a hatékonyság és a teljes foglalkoztatottság között nincs összefüggés. A munkanélküliség áldozatát meg kell hozni, mondják egyesek, csak hogy nem azok, akiket ez máris érint; a szenvedő felekkel szemben pedig semmilyen garanciát nem vállal az állam.

Mi történt a Kinizsiben?

(Folytatás az 1. oldalról.)

működött, így manuálisan készítettük el a listát, amit a kollégiumi igazgatónak továbbítottunk. Arról bizony megfelledeztünk, hogy a két listát fénymásoljuk és közszemlére tegyük. Erre a jövőben odafigyelünk.

— Te mikor értesültél az „adminisztrációs hibáról”?

— Szeptember elején. A kollégiumi tanács ülésén nem voltam ott. Lehet, hogy küldtek nekem meghívót, de nem jutott el hozzám. A KISZ más emberek révén egyébként képviselve volt (pl. Bodnár Zsigmond, Branyiczki Imre). Konkrétumokat nem tudok az ülésekről. Két dolgot azért szeretnék megjegyezni.

Először, szerintem hiba volt, hogy nem a pontlista alapján döntöttek a kikerülőkről. Másodsor, ha tényleg adminisztrációs hiba volt, az helyszűkét jelent. Így viszont nem értem, hogy XX, aki se a ponterőlista, se a DB lista alapján nem került be, most hogyan lakhat olyan második éves helyen a Kinizsiben, akinek több pontja volt, és az „adminisztrációs hiba” miatt most Tarkaréten van?

Az egészben az a legszomorúbb, hogy ezzel a pontrendszer járhatóbb, pedig a jelen körülmények között ez a legobjektívabb módszer a felvétel eldöntésére.

Megkerestem az ügyben legilletékesebbet, Högge Mihályt, a Kinizsi kolosz igazgatóját.

— Mi is történt valójában?

— Kezdem az elején. Június utolsó napjaiban összeültek a kollégiumi DB-k, s a féréhelyek majd 90 százalékát betöltötték a pontlista alapján. Mivel ekkor még nem tudtuk,

lesz-e hely Törökbalint helyét, a felvehető számát gyakorlatilag a két belső kolosz, a Kinizsi és a Ráday befogadóképessége szabta meg. A két kollégiumi igazgató adta meg a minimális létszámot. El kellett dönteni, hogy az egyes öntevékeny csoportok hol lakjanak — pl. a Körösi Csoma Sándor alapszerv tagjai stb. Miután ez megtörtént, külön-külön folytatta a munkát a két DB. Ezt követően a KISZ segítségével kiértésítettük a hallgatókat.

— Mikor, és hogyan derült ki az adminisztrációs hiba?

— Augusztus 21-én bírálta el a kollégiumi tanács a fellebbezéseket. Ekkorra már látszott az összesítésekből, a házaspári kérelmek, az elhelyezendő külföldiek, a minisztériumi ösztöndíjasok létszámából, hogy valami nem stimmel. A baj az volt, hogy egyrészt az első körben megfelledeztünk 38 külföldi diákról, akik előtte Törökbalinton laktak, másrészt a korábbi években megszokottól többen voltak a külföldiek és a pozitív elbírálásban részesülő házaspári kérelmek is szűkítették a mozgásteret. Így született meg az a döntés, hogy néhány kivételével majd az összes eredetileg a Kinizsibe kiértésített másodikéves Tarkaréten helyezzük el, ez 48 diákot érintett. A fellebbezések elbírálásakor rajtuk kívül 12 felsőbb éves is Tarkarétre került.

— Milyen meggondolásból kellett a II. éveseknek Kőbányára menniük?

— Eddig általában évfolyamok szerinti beosztás volt a kollégiumok között, ez szerint az elv szerint kerültek ök ki, így történhetett, hogy a bent

maradók között van olyan, akinek kevesebb a pontja, mint némelyeknek, akik most Tarkaréten laktak. Meg kell mondjam, ha időben tudjuk, hogy lesz Törökbalint helyett Tarkarét, és milyen létszámmal, akkor a II. éveseket eleve oda vesszük föl. Tehát tulajdonképpen az volt a hiba, hogy az első alkalommal a Kinizsibe vettük fel őket.

— Elveznek-e valamilyen előnyt a következő félév elején a most Kőbányán lakó II—III—IV—V. évesek?

— Igen. Október végén várhatóan 10-15 külföldi diák végez az államvizsgával, ennek függvényében a III—IV—V. évesek, később pedig a II. évesek jöhetnek be. Félév végén, helyesebben február végén a 9 félévesek helyére is tudunk felvenni diákokat. Tarkarétre a bejövők arányában költözhetnek be a bent lévő kérelmek szerint.

— Apropó. Az a 38 külföldi, akiről elfeledkeztek az első körben, most hol lakik?

— Egy részük itt a Kinizsiben, többségük pedig a Rádayban, mivel itt már nem volt hely számukra. Ez — hangsúlyozom — a házaspárok, valamint a fellebbezés során felvett III—IV—V. évesek miatt van így. A házaspárok nem lakhatnak a Rádayban, mert ott nincsenek kétágyas szobák.

— Milyen tanulságok adódnak a jövőre nézve?

— Jobban oda kell figyelniük, hiszen az emberek tévedhetnek. Az természetesen az én felelősségem, hogy a létszám helyes legyen.

— Nem volna-e ésszerűbb, ha külön adminisztrációja lenne — a jobb nyomon követés érdekében — az egész mechanizmusnak?

— A kényelmes az volna, ha külön titkárságunk lenne, de erre azért nincs szükség. Megfelelő odafigyeléssel a jelenlegi módon is el tudunk látni mindent.

B. J.

A KKM pályázati felhívása

A KÜLKERESKEDELMI ISMERTEKET KIVÁLÓAN EL-SAJÁTÍTÓ ÉS KIMAGASLÓ TÁRSADALMI TEVÉKENY-SÉGET FOLYTATÓ HALLGATÓK RÉSZÉRE

A külkereskedelmi pályán egyre több szakmailag jól képzett politikailag és emberi tulajdonságaiban alkalmas munkatársra van szükség. Ezért azokat a hallgatókat, akik az elmúlt tanulmányi évben kiváló vizsgaeredményeket értek el, kiemelkedő szakmai öntevékenységet folytattak (TDK dolgozatok), valamint politikai, társadalmi tevékenységük elismerésére

méltó, a külkereskedelmi miniszter elvtárs háromezer — ötezer forintig terjedő pénzjutalommal kívánja részesíteni.

Azok a hallgatók, akik a fenti követelményeknek megfelelően, nyújtják be pályázatukat — egy rövid önértékelés formájában — a kereskedelmi kar dékánjához 1986. október 30-ig.

A munkás-paraszt hatalom megvédése és megszilárdítása

AZ OKTÓBERI ESEMÉNYEK

A robbanás előtti időszak

Az októberi tragikus eseményeket megelőző időszak talán legfontosabb eseményeit Berez János Ellenforradalom tollal és fegyverrel 1956 című könyve alapján idézzük fel:

„A Magyar Dolgozók Pártja politikájának sürin ismétlődő átértékelése, a vezetésben tapasztalt huzavona, és a becsületes emberekben a kiáltással szembe fordított bizalmatlanság érzését keltette. Ilyen körülmények között a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusa (1956. február 14–25. között ülésezett) mély hatást gyakorolt a magyar közvéleményre is. Általánosságban a politikai érdeklődés, olvassák és megvitatták a kongresszus anyagait.

„A párt Központi Vezetősége 1956. március 12–13-i ülésén foglalkozott a XX. kongresszus határozatainak hazai hasznosításával. (...) Rákosi merészen kijelentette: „A XX. kongresszus munkája folyamán megállapítottuk, hogy pártunk fő irányvonala minden tőle telhetően helyes... pártunk erős és egységes. Egészséges alapon áll nép-gazdaságunk...”

Mindaz azt mutatta, hogy a pártvezetés képtelen élni azzal az eszmével, amelyet a XX. kongresszus nyújtott a nemzetközi kommunista mozgalomnak. A helyzet kritikussá vált.

A munkások tele voltak panasszal a természetben jelentkező kapcsolódások, szervezetiellenesség miatt. Szóvá tették, hogy a rossz anyagellátás letehetően teszi a természetet, és a bürokrácia burjánzása párttengerbe fullasztja a természetet. Növekedtek a bérpanaszok, főleg a vidéki városokban akadózott a kenyér- és zsiréllátás, az árúellátás területén általában nagy nehézségek mutatkoztak. A gazdasági körülmények láttán az emberek nemigen bízták a párt egyéb megállapításainak igazában.

A csalódság országos méretűvé vált. A funkcionáriusok többségét ugyanúgy felháborította a vezetés „nagyvonalú” felületessége, a tömegek tapasztalatait és követeléseit arisztokratikusan semmibe-vevő magatartása, mint az egyszerű embereket.”

A június 28-i lengyelországi eseményekről a következőket olvashatjuk: „A lengyelországi Poznanban bér- és ellátási problémák miatt nagyfokú elégedetlenség és elkeseredés gyűlemlett fel a munkások között. A munkágyűléseken reakciók elemek szították a hangulatot, és június 28-án utcai tüntetés zajlott le. A tüntetés folyamán provokátorok és hulligán elemek tüzharcot kezdeményeztek, középületeket gyújtottak fel. A közbiztonsági szervek súlyos összehúzóeszközök során állították helyre a rendet.”

Az elégedetlenség és a felháborodás nálunk is növekedett. „Több-ször előfordult rövid ideig tartó munkabeszüntetés, gyakori volt a munkahely elhagyása, a tiltakozás. Az alacsony kereset és szervezeti-ellenesség miatt több gyárbán sztrájk volt. 1956. július 2-án a Csepel Vas- és Fémmű (akkor Rákosi Mátvás Művek) Szerszámgépgyárának tengelypersely részlegre figyelmeztető munkabeszüntetést tartott. Különböző fórumokon figyelmeztették a vezetőket, „vontatottan halad a XX. kongresszus szellemének megvalósítása”, és „nem hajlandók vakon követni a Központi Vezetőséget”. Az volt a vélemény a poz-nani zavarágokról, hogy „nálunk is van talaja az ilyen provokáci-óknak”, és a hangulat csillapítására kérték: emléjék a munkások életszínvonalát.”

Az októberi–novemberi események kronológiája

Oktober 20. 20 óra:

Az Irodalmi Újság közli a Gerő Ernő, az MDP első Magyar Írószövetség pártvezetőségének október 17-i határozatát, amelyben pártkongresszus összehívását kéri. Diáknagygyűlés a Budapesti Műszaki Egyetemen. (Ezen megfogalmazzák a diákok követeléseit, és elhatározzák, hogy amennyiben két héten belül nem teljesítik azokat, elégedetlenségüket tüntetéssel fogják kimutatni.)

Oktober 22.

Diákgyűlések a budapesti, miskolci, szegedi, pécsi és a soproni egyetemeken. (Csatlakoznak a Magyar Egyetemek és Főiskolai Egyesületek Szövetségéhez és határozatokba foglalják követeléseiket. A Budapesti Műszaki Egyetem gyűlésén kiadják a jelszót a tüntetésre.) A Petőfi Kör vezetőségi ülése. (Határozatban javasolja az MDP Központi Vezetőségének összehívását; Nagy Imre és mások bevonását a párt vezetésébe; Rákosi Mátvásnak a párt központi vezetőségéből és más funkciókból való kizárását; Farkas Mihály ügyének nyílt tárgyalását; az 1955. decemberi és a Petőfi Körre vonatkozó 1956. június 30-i határozatok felülvizsgálatát.)

Oktober 23.

Az MDP Központi Vezetőségének küldöttsége a reggeli órákban visszaérkezik Belgrádból Budapestre. Dél előtt a párt Politikai Bizottságának kibővített ülése. (A belpolitikai helyzettel és a diáktüntetésekkel foglalkozik.) A Dolgozó Ifjúság Szövetsége Központi Vezetősége támogatja a budapesti ifjúságnak a lengyel események melletti rokonszenvtüntetését, és felszólítja az ifjúságot, hogy akadályozzon meg minden provokációs kísérletet. A Magyar Írók Szövetsége határozattal fordul a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségéhez. (Nagy Imre bevonását követeli a pártvezetésbe, és sürgeti a „nemzeti egység” programjának kidolgozását.)

13 óra 15 perckor

a Belügyminisztérium gyűlekezési és felvonulási tilalmat rendel el;

14 óra 23 perckor

mégis engedélyezi a tüntetést;

15 óra:

megkezdődik a tüntetés a Petőfi-szobornál; innen a tömeg a Bem térre, majd az Ország-ház elé vonul.

Oktober 28.

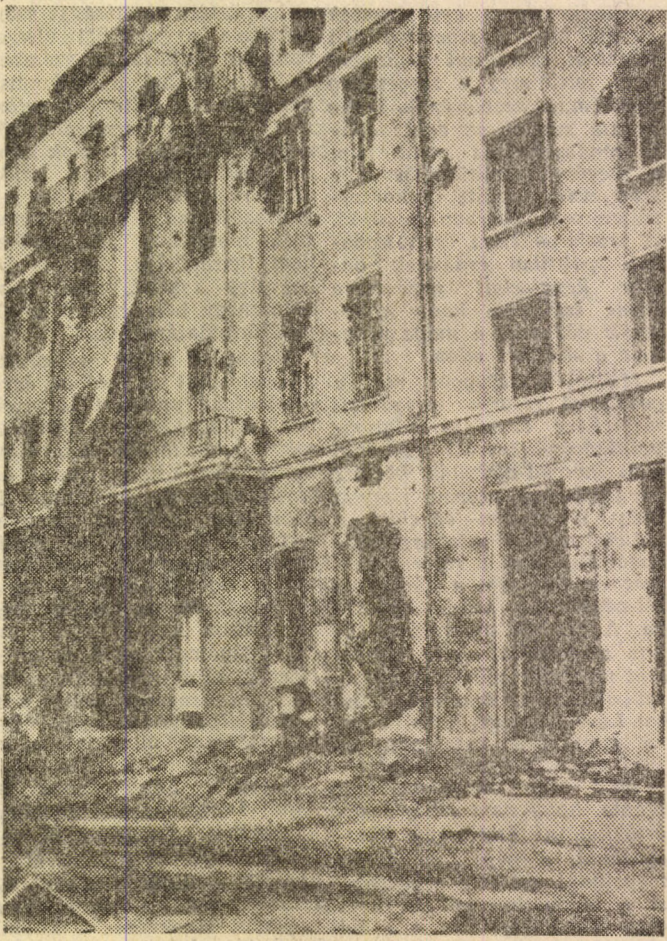
Az MDP Központi Vezetőségének ülése a reggeli órákban. (Tekintettel a rendkívüli helyzetre, a párt vezetését 6 tagú elnökségre ruházta, amely a helyzet megítélésében nem volt egységes. Ezt mutatja a Szabad Nép vezércikke is „Híven az igazsághoz” címmel. (A cikk szerint, ami történt, az nem ellenforradalom, hanem nemzeti demokratikus mozgalom, a harc nem a rendszer ellen folyik, hanem a szocia-

Oktober 29.

Izraeli csapatok támadást intéznek Egyiptom ellen. (A szejzi válság tetőpontja: október 30.: angol–francia ultimátum, majd november 5.: fegyveres támadás Egyiptom ellen.)

Oktober 30.

Több órás tüzharc után fegyveres csoportok elfoglalják az MDP Budapesti Pártbizottságának Köztársaság té-

Ostrom után a Köztársaság téri párház

lista demokratizmusért, a nemzeti függetlenség biztosításáért.) A honvédelmi miniszter a Minisztertanács utasítására tűzszünetet rendel el. Este 19 órakor Nagy Imre beszél a rádióban. (Bejelenti hogy Budapestről kivonják a szovjet csapatokat, és tárgyalások kezdődnek az országból való kivonásukról is, megszűntetik az Államvédelmi Hatóságot, főlemelik az alacsony béreket és nyugdíjakat.) Az ENSZ Biztonsági Tanácsa a három nagyhatalom kérésére a Szovjetunió ellen-szavazata és Jugoszlávia tartózkodása mellett napirendre tűzi a magyarországi helyzet meg tárgyalását.

Oktober 31.

Újjalakulnak a volt koalíciós pártok: Független Kisgazdapárt, Szociáldemokrata Párt, Petőfi Párt néven a Nemzeti Parasztpárt; emellett több kisebb politikai csoportosulás jön létre.

Marx neve nélkül

„MKKE 1956”

Egyetemünk is sok rendezvényvel kapcsolódott be abba az újra gondolt, értékelő folyamatba, amely az 1956-os hatalmi válság és a munkás-paraszt hatalom megvédésének harmincadik évfordulója kapcsán bontakozott ki. Egyik ilyen kezdeményezést az egyetem hallgatói pártcsoportjai tették. „MKKE 1956” címmel indítottak beszélgetéssorozatokat arról, hogy milyen módon jelentkezett a válság és a konszolidáció szűkebb környezetben, az egyetemen. A meghívottak valamennyien már akkor az egyetem kötelekbe tartoztak vagy oktatóként vagy hallgatóként. Az első beszélgetésen Szuhay Miklós, Kollarik Amália, Kupcsik József és Bedő Gyula vettek részt. Szinte lehetetlen az éleken beszélgetés lényegét minden részletre kiterjedően átadni, ezért csupán a legfontosabb gondolatok ismertetésére térünk ki.

Valamennyi meghívott életútja felvázolásával kezdte a beszélgetést, ezzel is emlékeztetve a negyvenes évek végének egész társadalmat átfogó molibitását. „Olyan nemzedék az enyém” — mondotta Kupcsik József, akkoriban az egyetem hallgatója, „amely a bizonytalanság, kettősség és kiszolgáltatottság kellemetlen ér-

zései mellett határtalan lelkesedéssel élte meg a kort.” „A túlzásokat leszámítva” — tette hozzá Bedő Gyula — „sok mindent jól csináltunk. Volt valami az egyetemen, annak egész légkörében, ami melegebb volt, mint az országban általában uralkodó atmoszférában.” Az egész országot megrázó Rajk-per, s a fővádlott unokaöccse (aki az egyetemre járt) történetével kapcsolatban Szuhay Miklós jegyezte meg: „Ebben a korszakban a legvadabb törvénytelenység összefért a gyerekekkel, családtagokkal történő igen humánus eljárás-

A személyes élményeket hallgatva

November 1.

Nagy Imre bejelenti Magyarország semlegességét és kilépését a Varsói Szerződésből. Megalakult a Magyar Szocialista Munkáspárt. Kádár János rádióbeszédében jelenti be a megalakulást, és kijelenti: választanunk kell, szocializmus és kapitalizmus keresztútjához érkezünk.

November 2.

Megjelenik a Népszabadság első száma. Átalakul a kormány a koalíciós logika szerint.

November 3. 22 óra

Mindszenty József rádióbeszédét mond. (Nem ismeri el a Nagy Imre-kormányt; tőkés restaurációt és az egyház régi szerepének visszaállítását kívánja; hangsúlyozza a felelősségvonnások szükségességét.)

November 4.

A kora reggeli órákban Kádár János rádióbeszédet mond. (Bejelenti a Magyar

Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány megalakulását. A Szovjetunió fegyveres erőinek segítségével megkezdődik a fegyveres ellenállás felszámolása. Nagy Imre kijelenti, hogy „csapatunk harcban állnak”, kéri az ENSZ-t és a nyugati hatalmakat, hogy küldjenek segítséget, majd a kormány több tagjával az Országház-ból a budapesti jugoszláv követségre menekül. Az esti órákban a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány rádiója felhívást intéz a magyar néphez. (Közi, hogy a Nagy Imre-kormány megszűnt; a forradalmi erők és a szovjet csapatok levették az ellenforradalmat; felhívja a szocializmushoz hű erőket, hogy támogatják a kormányt, és vegyék fel a munkát. A késő esti órákban: a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány táviratot intéz az ENSZ főtákarához. (Érvénytelennek nyilvánítja Nagy Imrénél a „magyar kérdés”-re vonatkozó jegyzékét.)

November 9.

Budapesten megnyílnak az üzletek és a vendéglátó helyek. (Bejelenti a Magyar

És ez történt egyetemünkön

(Káplár Józsefnek, egyetemünk 1956. januárja és novembere közötti párttitkárságának 1981-ben adott interjújából idézzük. [Közgazdász, 1981/17.])

„Október 23-án folyt a vita, hogy kivonulni vagy nem. Az egyetemi pártbizottság egész nap együtt volt, jelen volt a rektor is, jöttek az országos központból, a budapesti kerületi pártbizottságoktól is. Ellentmondások voltak az információk, mást mondott az, aki a pártközpontból jött, és mást, aki a budapestiből, illetve a kerületiből. Az, aki az országos központból jött, például azt mondta, hogy ne vonuljunk ki, mert provokáció veszélye fenyeget.

Végül az a döntés született, hogy megyünk, igen ám, de közben közzé tették a Belügyminisztérium tiltó rendeletét. A diákság a kollégiumokban, illetve az egyetemen összedehető volt, megpróbáltuk lebeszélni őket. (...) Nagy vita alakult ki, de úgy tűnt, hogy sikerült lebeszélni őket.

Közben azonban a portáról beszóltak, hogy a tüntetési tilalmat feloldották. Ez mutatja az akkori vacillálást. Az utca-n pedig már ez a jegelem nem volt tartható. (...)

A fő hangadók a műgyetemisták voltak. A közgazdászok realitásban viselkedtek, mert őket a korábbi események nem sokszereiben érték.

Október 23-a után végig bent voltam az egyetemen, bent is aludtam. Őrséget szerveztünk — fegyvert könnyen lehetett szerezni —, főleg a kapunál, hogy az illetéktelenek nagy csoportban ne jöjjenek be és a lépcsőházakat is átnéztük a pincétől a padlásig.

Nagyjából sikerült a rendet fenntartanunk, de később az ittlévőkre is erősen hatott a hangulat. Sok diák is bent aludt az egyetemen, a menza is működött. Érdekes volt, hogy amikor elhangzott a Mindszenty beszéde, egyből értették, hogy miről van szó, s azt ok már nem akarták. Akartak változtatni ugyan, de nem úgy, ahogy Mindszenty.

Gyakorlatilag ez le is zárta az egyetemen az eseményeket, utözöngék azonban még voltak. De az, hogy a diákság milyen nézeteket, irányzatokat tett magáévá, az akkor eldőlt.”

Összeállította: Komócsin Sándor

is részt vett. A gyűlés központi kérdése az volt, fölvonuljanak-e vagy sem. Végül is a felvonulás mellett döntöttek, s így sok hallgató és oktató vonult ki az utcára a 23-i tüntetés során. Az ezt követő húsz nap történetéből sok érdekes anekdotát hallhattak a beszélgetés résztvevői. Arról, hogy hogyan távolították el az egyetemen nevéből a névadó, Marx Károly nevét. Arról, hogyan zajlott az élet a Rudas László utcai lánykollégiumban a zűrzavaros napokban, s arról, hogyan szerveztek fegyveres őrséget a központi épület védelmére, arról, hogy miként tűnt el a rektor a zűrés helyzetben, s hogy a volt párttitkár végig az épületben tartózkodott, anélkül, hogy legádázabb ellenségei bántották volna. Meg arról, milyen csalódsást okoztak a szétosztott személyzeti káderlapok. És végül arról, hogy hogyan alakította meg végül is hosszú-hosszú viták után az MSZMP helyi szervezetét négy (!) oktató december első napjaiban, amely rövid időn belül a leg-erősebb egyetemi szervezetté nőtte ki magát.

A beszélgetés második összejövetelén, egy héttel később Poller Imre, Forgács Tibor, Páli László és Páli Lászlóné vettek részt.

M. M.

Rektorunk Etiópiában járt

Csáki Csaba, egyetemünk rektora szeptember 19.-október 15. között Etiópiában járt, egy FAO-delegáció élén. A szakértőcsoporthoz, amely az ország élelmiszer-gazdaságának gondjait foglalkoztatja, tagja volt még egy angol agronómus, egy rendszerelmélet, egy indiai munkaerő-szakértő, a FAO afrikai csoportjának egy munkatársa és a FAO helyi képviselője.

— Mi volt a konkrét feladat, amellyel megbízták a csoportot?

— Azt hiszem, közismertek Etiópia gazdasági gondjai, a nemzetközi segítség pedig nem szorítkozhat egyszerűen „tűzoltásra”, hanem a problémák gyökereit kell megszüntetni. Eppen ezért felmerült az etióp élelmiszer-termelés fellendítésének kérdése a FAO-n belül, és maga az etióp kormány is kérte az ENSZ segítségét.

Az egyik kutatási téma volt — az ezzel foglalkozó küldöttséget vezettem — a népgazdasági nagyüzemek szerepe, fejlődési távlatai az élelmiszer-termelés rendszerében. Az első héten kísérőnkkel körbejártuk Etiópiát. Megállapítottuk, hogy alapvetően négy típusú mezőgazdasági nagyüzemet különböztethetünk meg. Az első a szárazabb területeken létező öntözőrendszerek mellé települt, és főleg gyapotot termel. A következő az etióp felföldön 2500—3000 méter magasságban gabona, főleg kukorica termesztésével foglalkozik. A harmadik az alacsonyabb fekvésű, tró-

pusi jellegű területeken narancsot, banánt, ananászt, és az ország legfontosabb export-termékét és devizaforrását, a kávétermesztést, a negyedik típusú állami gazdaságban állattenyésztés folyik.

— Mekkora szerepet játszanak az állami nagyüzemek Etiópia agrárgazdaságában?

— Ma 250 ezer hektárnyi területen dolgoznak, az összes mezőgazdasági termelésben elfoglalt részüket viszont nem túl nagy, arányuk mindössze 4 százalék. Nagy jelentőséggel bírnak az állami gazdaságok azonban a városok ellátásában, és a gyapot 95, illetve az exportra kerülő kávé 45 százalékát is itt termelik.

— Melyek a hatékony gazdálkodás útjában álló akadályok?

— Nagyon sok tényező játszik meghatározó szerepet. Alacsonyak a terméshozamok, a gépesítés terén komoly gondokkal küzdenek. A vezetés-szervezés sem megfelelő szintű, pénzügyi helyzetük pedig rendezetlen. Gyakorlatilag nincs forgótőkékjük az állami gazdaságoknak, mert a termeléshez magas kamatú hiteleket kell kénytelenek fölvenni, de az állam csak profitmentes áron vásárolja meg a termékeket tőlük, így terheik csak nőnek. A könyv szerinti veszteségük az évek folyamán 500 millió dollárra növekedett.

Látni kell, hogy Etiópiában a szocializmus iránt mélyen

elkötelezett vezetés van, ugyanakkor mindazon gondok jelentkeznek, amelyek a kelet-európai gyakorlat más körülményei közötti alkalmazásából adódnak. Ráadásul az ország Afrikában is a szegényebbek közé tartozik, viszonylag szegényesen földrajzi fekvéssel, minimális infrastruktúrával, és létező politikai nehézségekkel (Eritreia kérdése).

— A vezetéshez, irányítás-hoz azonban feltétlenül szükséges egy értelmiségi réteg. Hogyan fest ez a probléma Etiópiában?

— Számomra meglepetést okozott, hogy mekkora intellektuális tartaléka van az országnak. Etiópia magasán képzett, általában külföldi egyetemeken végzett, világméretű összefüggésekben gondolkodó, angolul kiválóan beszélő értelmiséggel rendelkezik. Ezt alkalmam volt felmérni, mert a FAO-programon kívül az addisz-abebei egyetem felkérésére négy előadást tartottam, többek között gazdasági vezetőknek is.

Azonban a probléma az, hogy az értelmiség szerepe elég szűk körű, mert főleg a fővárosba koncentrálnak a réteg, és hátrányos adottságok (a tőke és az infrastruktúra hiánya) akadályozzák tudásuk megfelelő érvényesülését. A képzettségüket szolgáló addisz-abebei egyetemről jó benyomást alakult ki. Az oktatás angol nyelven folyik, viszonylag modern könyvtárral rendelkeznek, és a közgazdasági karon oktatók szinte 100 százaléka külföldön — köztük hazánkban — végzett. A karon az oktatásban részt vesz általában négy-öt vendégprofesszor is, jelenleg Surányi Sán-

dor, a világgazdaságtan tanár, a világgazdaságtan tanár, a világgazdaságtan tanár munkatársa is ott tanít — Milyen következtetésekre jutott a szakértőcsoporthoz?

— A fejlesztést természetesen csak az adott viszonyokhoz alkalmazkodva lehet végrehajtani, a szocialista országok gyakorlatának másolása nem járható út. (Tapasztalatok szerzése céljából azonban hét etióp agrárpolitikus a FAO jóvoltából két hetet Magyarországon töltött.) Ugyanakkor a mezőgazdaság szocialista rendszerének kialakítása szakaszos evolúciós folyamat. Más problémák adódnak a hatalom megszerzésekor, és mások a gazdasági hatékonyság növelésekor. Az eszközöknek pedig a feladatokhoz kell alkalmazkodniuk.

A munkánk végzetével a FAO-nak benyújtott jelentésben foglaltuk össze tapasztalatainkat. Ezek szerint az állami mezőgazdasági nagyüzemek helye van Etiópia élelmiszer-gazdaságában, azonban jelenleg még az adottságok miatt nem játszhatnak meghatározó szerepet. Főleg katalizátoroknak kell lenniük a mezőgazdasági fejlődésben. Valószínű, hogy hosszabb távon a szövetkezeteknek lesz nagyobb szerepe, de az állami gazdaságok jelentősége nagy lesz a városok ellátásában, és az új területek termelésbe való bevonásában. A jövő etióp agrárrendszerében a szövetkezeti, a magán- és az állami szektor harmóniáját kell megteremtetni. A fejlesztéshez azonban elengedhetetlenül szükséges a menedzselés megújítása, a döntések decentralizálása és a pénzügyi ösztönzők szélesebb bevezetése.

Nagy Gábor

Miről álmodik a lány?

Holdvilágos éjszakán...

Hej, azok a fránya reflexek... II.

Egy vitastílus margójára

Minden bizonnyal nem csupán a véletlen számlájára írható, hogy Valcsicsák Imre hasonló című cikke a Közgazdász előző számában megszületett, s hogy hangnemében ilyenre sikeredett. A cím kapcsán érdemes néhány gondolatot megfogalmazni.

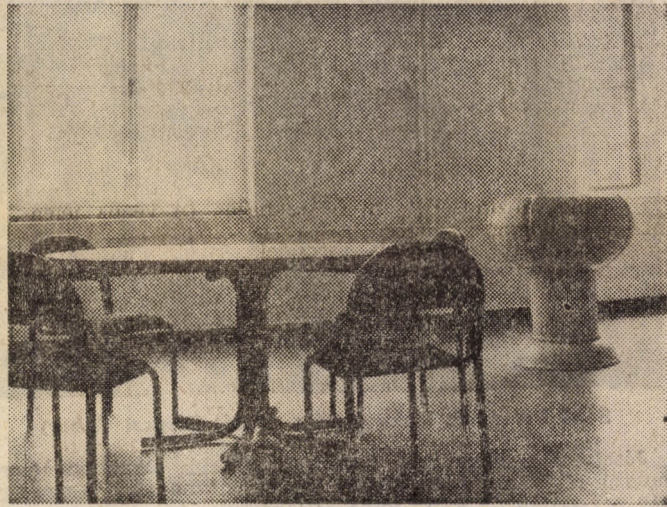
Képzéskorszerűsítési folyamatunk jelenlegi szakaszában érdemes megvizsgálni azt az egyre gyakoribban elhangzó bölcs tanácsot, hogy a megfogalmazó vélemények mögött ne az „áskálódó”, hanem a — jogos vagy jogtalan, de — jobbit szándékoló keressük, s érdemben gondoljuk végig a kritikát, hátha mégis annak van igazsága. Ez a hozzáállás (talán) megilletné a hallgatókat is. Ahelyett, hogy sánda és ízetlen célszavakkal (vajon elolvasták-e?) és sokértelmű ironizálással (ld.: „fájó aggodalom”) vennék célba őket, meg kellene köszönni a hallgatói csoportoknak, hogy többéves — inkább kudarcra, mint sikerre utaló — reformcsatározások után még mindig képesek az egyetemi fejlesztési koncepcióról véleményt formálni. Tették ezt annak ellenére, hogy mindössze egy szűk hét állt a rendelkezésükre ehhez — ne feledjük, ez a tanév első hete volt! Tették ezt azért, mert felnőtként kívánnak viszonyulni ahhoz a közzeghez, amelyben 4-5 évet eltöltöttek, s mert komolyan veszik azt az egyelőre még érvényes határozatot, hogy alakítsák is viszonyaikat. Ma már legalábbis avitt az a felfogás, hogy a hallgató tárgya nem alanya az oktatásnak (még ha okul is annak keretében!). De ha valaki azt így is gondolja (hej azok a fránya reflexek...), legalább ne kurtolja szét egy lap hasábjain — bár sem az így gondolkodás, sem a székfoglalás lehetőségétől nem kívánnék megfosztani senkit.

Más, Klasszikus vitamód-szer az, hogy nem a vitapartner érveire, észrevételeire

reakálunk, hanem ehelyett a vitapartner címkézzük, minősítjük (ld.: fentebb). Ez jól kiegészíthető továbbá azzal, hogy sok-sok órási bizottsági munkára hivatkozunk (amely önmagában még semmit sem mond a tartalomról, s amelyről — ha már ironizálunk — Pankinson is megfogalmazott egyet-mást), bevezetjük az „elasztikus körszerűség” kategóriáját, majd egy ügyes fogással — ismét csak az elnéző írónia eszközével élve — néhány apróságra hívjuk fel a figyelmet (pl.: „különböző filozófiai irányzatok viszonylag önálló kurzusok (is)” történő oktatásának javaslata). Itt figyelmeztetném a többiekre a fogalmazás, „elasztikussága”, rokokos ornamentikába bújtatott rejtjelmes sokértelműsége: különböző, viszonylag, (is). Azonban — már csak a poén kedvéért is — itt vissza kell kérdeznünk: vajon Valcsicsák Imre olvasta-e az anyagot? Mert a „sárga füzetben” a Mai filozófiai irányzatok tematikája nem olvasható, ugyancsak nem olvashatóak az alternatív tárgyakra vonatkozó elképzelések sem. A szakbizottság munkanyagát pedig a hallgatók számára nem hozzáférhetőek.

Ezt a vitastílust (hej azok a fránya reflexek...), nem lehet elfogadni. Ezt még akkor is vissza kell utasítani, hogyha azt Valcsicsák Imre magánemberként alkalmazza. Arra gondolni sem merek, hogy szakbizottság-vezetői, ne adj isten a vb. agit-prop. titkári minőségében nyilatkozott ekképpen. És, hogy másként is lehet vitatkozni, arra had említsem példaként Poller Imrét, aki levélben személyes találkozás lehetőségét kérte a KISZ-bizottságtól és a hallgatói tevékenységcentrumok képviselőitől, ahol részleteiben is meg lehet vitatni az észrevételeket, kritikákat. Így is lehet!

Bakaesi Gyula

Csendélet

Vélemény a „Jelentés”-ről

Az alkalmasság kérdéséhez

A Ráday klub felfüggesztéséről szóló jelentés (Közgazdász, 1986. szeptember 25.) néhány pontjával kapcsolatban szeretnénk véleményünket kifejezni. Azért érezzük ennek szükségét, mivel úgy gondoljuk, hogy a jelentés olyan állításokat tartalmaz, a Ráday klubon kívül a többi öntevékenységi körre vonatkozólag, amelyek azon túl, hogy igyekeznek elmosni a klubban feltárt pénzügyi szabálytalanságok súlyát, önmagában is alaptalanok és sértik ezen körök jogos érdekeit. Konkrétan a II. pont 5. alpontjára, illetve a III. pont I. alpontjára gondolunk, amelyek így hangzanak:

„II/5. A KISZ-bizottság felügyelete alá tartozó néhány más csoport pénzügyi tevékenységében és ennek ellenőrzésében is észlelhetők — nagyságrenddel kisebb, de számottevő — szabálytalanságok.

III/1. Egy öntevékeny csoport, mint olyan, nem alkalmas ilyen volumenű pénzügyi tevékenység szakszerű elvégzésére.”

A II/5. pont állítása — híján bármiféle konkrétumnak — a levegőben lóg. Mint efféle csoportok tagjai, ilyesféle „számottevő” szabálytalanságról nincs tudomásunk.

A III/1. pont ex cathedra kijelentésével vitatkozni kell. A Ráday klubon kívül az egyetem néhány más köre évi száz-ezer forintos nagyságrendet bőven meghaladó összeggel gazdálkodik (TEK, Rajk, AIESEC), s véleményünk szerint az említett körök gazdálkodása bizonyítja, hogy megfelelő belső kontroll mellett — a III/1. pont állításával ellentétben —, egy öntevékenységi kör képes önálló gazdálkodás megvalósítására, akár jelentős összeg esetén is.

Véleményünk szerint a Ráday klub esetében nem egy öntevékenységi csoport bizonyult alkalmatlannak komoly összeg korrekelt kezelésére, hanem néhány személy. Ezért nem tartjuk megfelelőnek a körökre vonatkozó fenti megállapításokat.

Rajk László Szakkollégium AIESEC

★

A cikkkel kapcsolatban a KISZ-bizottság hangsúlyozni kívánja, hogy a Ráday klub felfüggesztéséről szóló jelentésben megfogalmazottak csak a testület felügyelete alá tartozó csoportokra vonatko-

KISZ-bizottság

AIESEC-ötlet

Az AIESEC kezdeményezésére igen egyszerű, de mégis érdekes. Érdekes mindenekelőtt azért, mert a korábban kissé belterjes, különálló szervezet új vezetőitől olyan ötletet hoztak, amely az egész egyetemi közéletet érinti. Érdekes még azért is, mert az AIESEC-ek — szándékkal, KISZ-bizottság decentralizációs munkálatai és összegyűjtött anyagokat nyomon kísérő politikája megvalósítása során talán eddig kevésbé súlyt helyeztek a már korábban is létező tevékenységcentrumok, kisközösségek megélték aktivitásának összehangolására. A helyzet már nagyon érett. Nincs tehát valami eget rengető újdonságról szó, pusztán a legtermészetesebb igényről: az együttműködésről.

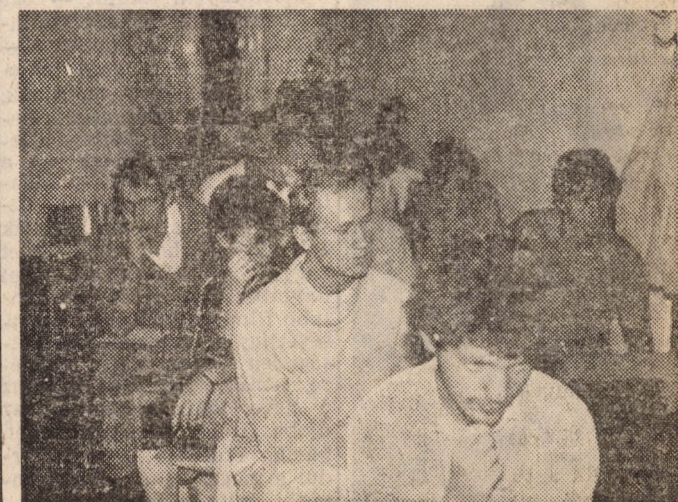
Az ötlet: az AIESEC helyi bizottsága egy kedves meghívólevélben invitálta a „közéletformálókat” egy partira, ahol egyéni és közösségi problémákat egymás elé tárhatják, s így a megoldás keresése is talán egyszerűbb. Jó ötlet — kitűnő kivitelezésben. A Ráday-kollégium könyvtárszobájában gyülekezett szeptember 26-án este a Körösi Csoma Sándor KISZ-szervezet, a Ráday és a Kinizsi utcai kollégiumok DB-s, a Rajk László szakkollégium, a Stúdium Generale, az Instruktor szakkollégium, az Agrárklub, az Iparklub, a Homályklub, a Társadalomtudományi klub, az énekkar, a Közgázklub, a Klub Köz(l)öny, a túraszakosztály, a Közgazdász, a hallgatói pártcsoportok és a KISZ-

bizottság, valamint a kari KISZ-alapszervezetek képviselői. Sajnálatos, hogy a Társadalomelméleti Kollégiumtól, illetve a Tarkaréti kollégium DB-jétől nem tudtak — egyéb elfoglaltságuk miatt — jelen lenni. A házigazdák — az AIESEC-ek — szándékkal, borral és üdítővel kínálták a megjelenteket, s így talán még oldottabb hangulatban dugta össze a fejét a sok-sok tevékenységcentrum képviselője, mondta el gondját-baját, terveit. A beszélgetést Kalmár Péter, az AIESEC helyi bizottságának új elnöke fogta össze. Előzetes megállapodás született a plakátok elhelyezésére szolgáló paravánok kihasználásáról, egy esetleges társadalmi munkában felépülő vagy helyrehozandó kulcsosház létesítéséről, a programok időpontjának egyeztetéséről, illetve az ütközések kiküszöbölésére eseménynaptár készítéséről, a rekonstrukció során kialakításra kerülő ifjúsági klub terveinek megismeréséről és természetesen az ilyen találkozókat további megtartásáról.

Ami a KISZ-bizottság nem kívánt erőltetni, most alulról jövő, spontán kezdeményezés formájában más javasolta. Az önálló, öntevékeny hallgatói körök egyetemünkön saját maguktól egyeztetni óhajtnak programjaikat. Az AIESEC ötlete volt — elismerés érte. Az AIESEC ötlete volt — de lehetett volna másé is. Egyszerű — de fontos, és méltó arra, hogy hagyomány váljék belőle.

M. M.

Oldalpáholy

Fotó: Nagy Gábor

Szevasz, Öcsi!

Mondják, az elsőszülött gyerekek féltékenyek a mama hasában világra jövetelre várakozó testvérükre, s csak nagyon nehezen szoknak bele később is, hogy versenytársra tettek szert a szeretett lények között. Várakozva, szeretetteljesen fogadják a kis jövevényt, de félve is, hogy helyzetükben megrendíti őket.

Yalami ilyesféle szeretve-féltékenykedő kétértelműséget éreztem magam is, amikor tudomásomra jutott, hogy a Klub Közlöny utódjaként lelkes negyedévesek új tájékoztató lapot kívánnak indítani. S mondjam azt, hogy saját, elégedetlenkedő értékelésük ellenére teltalálattal született? Mert a *Támpont* teltalálattal. Már a címe is elsőpró eredetiséget és elkötelezettséget sugall. *Támpontul szolgálni* abban a — szerencsére — alig áttekinthető kulturális dzsungelben, ami könyvkiadás, zene, film- és színházművészet, képző- és iparművészeti kiállítások és egyetemi rendezvények formájában körülvesz bennünket. *Támpontul szolgálni* az értékek tekintetében, s a választáshoz is, felvonultatva szubjektív véleményeket, olyan egyéniségeket, akiket meghallgatni önmagában is tanulságos és érdemes. A *Támpont* nem pusztán műsorfűzet, olyan vállalkozás, amely végre nem

csak a biztos értékek hiányát panasolja fel, ködös értékválságokról beszél, hanem határozott ízlés- és értékrend szerű közvetítést vállalja fel. Különösen tetszett nekem, hogy a klasszikus komoly zene ismét az öt megillető helyre került az ajánlatok között, és hogy immár nyelviileg is, megjelenésében is esztétikusabb, önálló arculatra törekvő kiadványt forgathat kezében az olvasó. S a jópofa címlap sem emlékeztet már azokra az otromba és kifejezetten csúnya jópofásokra, amely a nyelvi hibáktól, pontatlanságoktól és egyoldalúságoktól gyakorta nem mentes előjárt jellemezte. Első pillantásra talán csak a külpolitikáról jegyzett rovat hivatása kérdőjelezhető meg, mert hát ki várja el egy egyetemi laptól, hogy a reykjavíki munkacsúcs előzményeiről ilyen elkötelezett összefoglalót hozzon. Talán azonban ez sem elvetendő kezdeményezés, csupán a témákat kell ügyesebben kiválasztani, olyanokat tehát, amelyek hazánkat és korosztályunkat közelebből és vesébe-vágóbban érintik. Mindezt azonban bízzuk a rovatvezetőik mellett szerényen visszahúzó, koncepciózus felelős szerkesztőre, Kurucz Péterre és lelkes segítő csapatára.

Merényi Miklós

Játék

(Samuel Beckett: A játék)

Az ember mindig meglepődik, ha olyasmivel találja magát szembe, ami eltér a szokásostól. Ha színházba megyünk, általában nem gondolunk arra, hogy színház színpad és nézőtér nélkül is létezhet.

Belépünk a Székéné Színházba, a teremben „urnákban” állnak a szereplők.

Szereplők? Hiszen még nem tudjuk, mi lesz a darab sorsa. „Igazibb” szereplőket várunk, olyanokat, akik természetes mozdulatokkal is közvetítik számunkra a mondanivalót. Az is felsejlik bennünk, lehet, hogy mi leszünk majd a darab cselekvő részesei, a mi viselkedésünket figyelik majd az „urnákban” állók.

Végre kigyúlnak az első fényjelek, és elkezdődik a darab.

Egyik urnától a másikig sétálunk, nézelődünk, mint egy kiállításon. Csak külső szemlélők lehetünk, nem azonosulhatunk egyik szereplővel sem, elmondják nekünk a történetet, de éreztetik velünk, hogy nekünk az ő történetükhöz semmi közünk.

Az ő történetük? Kik ők, hányan vannak?

Három ember kapcsolatáról szól a darab, a szereplők

száma azonban tízennegy. Nemcsak három ember, hanem sokszor három ember találja egy idő után üresnek, értelmetlennek a kapcsolatait, próbál meg kitörni az üresnek talált formákból és tér vissza azokhoz a megszokás kedvéért.

Az urnákban álló szereplők közül egyik sem fordul szembe valamelyik másikkal, mindegyik mereven néz egy sajátos meghatározott irányba, mondja a magáét, és nem akar tudomást venni a többiekéről.

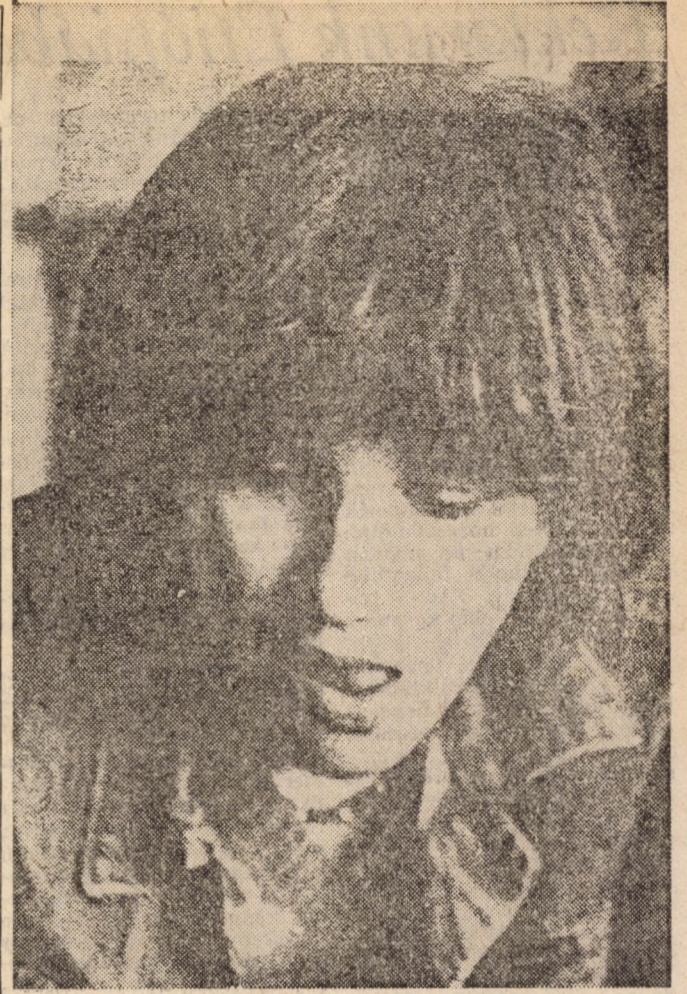
Mint a kiállított tárgyak. Néhányan egészen közelről nézik őket, meg sem rezzennek, ugyanolyanok, ugyanazt nyújtják az első perctől az utolsóig.

Az utolsóig? Érezzük, hogy vége van az előadásnak, hiszen egy idő óta ugyanazok a szövegsorok ismétlődnek. Még sincs vége, hiszen a szereplők nem hallgattak el, a fényjelek nem hunytak ki.

A nézők fokozatosan elhagyják a termet, a darab folytatódik a végtelenségig. Mindig ugyanaz. Ami újnak tűnik, az csak a régi ismétlődése.

Játszanak. Játszunk. Mindenki a saját szabályai szerint.

Homonnay Zsuzsanna

Czabán György fotója

Filmajánlat

Hóbortos népség(ek)

Jamie Uys neve számunkra sem ismeretlen. Az amerikai származású, Dél-Afrikában élő, s a környék majd minden országában dolgozó „egyszerűs” filmes — íróként, operatőrként és rendezőként is jegyzti filmjeit — nálunk is letette már névjegyjét. A káprázatos felvételeivel lenyűgöző „Sivatagi show”-ban és a fergeteges tempójú „Az istenek a fejükre estek” c. vígjátékában erőteljesen kirajzóldtak tehetségének vonásai: színpadképző ötletek, eredeti képi látásmód, remek tempóérzék jellemzi alkotásait. Új vállalkozása ezekhez képest mégis meglepő. Meglepő, mert tulajdonképpen olyan egyszerű az alapötlete, mint a gordiuszi csomó volt egykoron. Régi igazság, hogy a téma az utcán hever, csak le kell rajolni érte. Ezúttal az szó szerinti igaz — egy bankjegy formájában. A gondot csak az okozza, hogy egy autó első kerekére alatt hever. A szituációt tehát adott, s a szereplőket színrelepése sem vár sokat magára. Az utca emberei sorra próbálkoznak a pénz megszerzésével — több-kevesebb sikerrel — miközben nem is sejtik, hogy egy rejtett kamera követi minden mozdulatukat. A csapda beakaszt...

De hát miről szól akkor a film? Elmondhatóan. Elmesélhetően. Tulajdonképpen csapdák egész sorozata, amelyet a filmesek állítottak az embereknek a legkülönbözőbb helyszíneken, a legkülönbözőbb formában. S mivel a gyarló honpolgár Afrikában is ugyanolyan kíváncsi és hisztikus, mint a világ bármely

más pontján, természetesen, hogy előbb-utóbb belelép. A kamera pedig mindig lesben áll. A lényeg: a váratlan helyzetekben megnyilvánuló emberi reakció. A hatás: ellenállhatatlan nevetés. Szinte lélegzétvételyi szünet nélkül jönnek az újabb és újabb ötletek — hol ismert, visszaköszönő, hol pedig eredeti, meglepő gagek. S a néző — ha belegondolunk — saját magát is kineveti, hiszen a különböző váratlan szituációkban bizony a mi viselkedésünk is hasonló képet mutat: tétova tanácstalanságot, bizonytalanságot, az egyszerű esetekben (pl. kis adagot kapunk az étteremben) előforduló groteszk formát. De kajánul mosolygunk azon is, amikor az ártatlan, jóhiszemű áldozat a szemünk előtt válik pusztán jószándékából és segítőkészségéből nevetéssé.

Végeredményben ez a kétösszeg jellemzi a filmet. S bár utólag mindegyik kísérleti alanyt felvilágosították a tényleges valóságról (a forgatóról), van néhány olyan momentum, amely mellett nem mehetünk el szó nélkül. Ezek közül talán a legkirívóbb, hogy néhány igencsak megalázó, lekicsinyelő poén (pl. a tortagyárnál) szenvedő alanyai feketék. Igaz, ez a brószin azon a tájon elég gyakori, de ez még nem ad egyértelmű magyarázatot a kérdésre. (Emögött talán a filmbe fektetett dél-afrikai tőkét kellene keresni.) Ugyancsak deformált ötlet a pórázás szituáció is — a pórázás végén egy ember van, órá kell vigyáznia az erre megkért járókelőnek — amely a nevetésre ingerlés helyett sokkal inkább megdöbbentő, s — feltehetően — csak itt megvalósítható.

Véleményem szerint — bár a filmek vegül is kellemes kikapcsolódást jelentenek — méltatlanok a rendező tehetségéhez. Ennek a műfajnak, ha lehet egyáltalán annak nevezni — az igazi életre a televízióban van, ahogy ezt a „Kíváncsi kamera” végeláthatatlan sikere bizonyítja. Hiszen a színes mozaikkockák építését akárhol abba lehet hagyni, s akárhonnán lehet folytatni. Uys pedig markánsabb filmes annál, hogy tehetségét így kamatoztassa. A kétségtelen anyagi siker ellenére, remélhetőleg már nem az ő neve fogja fényjelenni az újabb „Hóbortos népség”-eket, hanem érdeklődése visszafordul a magas szinten űzött korábbi műfajai felé.

Szilágyi Gábor

Kőzhírré Tétély

Táncházi vígadalom

„LÉNYEGE ÉPPE A KISKÖZÖSSÉGEK ALAKÍTÁSA, FORMÁLÁSA”

Sebő Ferenc és Halmos Béla (Fotó: Szepesi Gábor)

Jóslgatták, hogy nem lesz hosszú életű a városi fiatalok paraszttáncok iránti lelkesedése — s így a tánc házsám —, ám az eddigi 13—14 éves történet most mutat. Habár közművelődésünk egészét tekintve ma is akadnak ellentmondások körülötte — Széll Jenő szép hasonlatával —, olyan pusztai növényhez hasonlítható, amelynek föld alatti gyökérszeme sokkal kiterjedtebb, mint a látható lombzat.

Budapestben szinte a hét minden napján van egy hely, ahol összejönnek a (nemzeti-ségi vagy magyar paraszti zenét játszó) muzsikások, s alkalmanként 20—30, a látogatottabb klubokban 100—150 fiatal is táncol. Ennyi „látható”, ám a figyelmesebbektől azt is észrevehetjük, hogy a gyerektáncok ma már azok a szülők hozzák el csöppsegeiket, akik hajdan az első között voltak.

A Kassák klub a legpatinásabb közöttük; itt csütörtökönként a Sebő együttes és Halmos Béla húzza a talpalátókat. A tánc- és énektanítás mellett gyakran fellépnek idősebb adatközölők — mint legutóbb, a klubot nyitó Lőrinczevi bálon is ott táncolt Karsai Zsigmond és felesége —, továbbá más vendégművészek is.

Péntekkel folytatva a sort: az Almásy téren a Téka együttes játszik. Ha valakinek a tánc tanulás helyett vonzóbb, hogy kézműves mesterségekkel ismerkedjen, erre is van mód, a terem szélén fölállított szövökevényeken bárki kipróbálhatja ügyességét.

Szombati napra két tánc házsám is esik. A János együttes a MOM fölújított Csörzs utcai Művelődési Házába várja az érdeklődőket. A — talán leg- többet foglalkoztatott — tánc- tanító, Csatai László minden

nevezetesebb alkalomra („országos” névnapokra, s egy-egy népszokás ünnepére) meghirdeti a klub batusbálját. Ilyenkor a fiúk gondja, hogy egy torok se maradjon szárazon, a lányokat pedig minden engedik be házi sütésű pogácsa, vagy egyéb harapnivaló nélkül. Rövidebb ismeretterjesztő előadásokra is sort kerítenek, diavetítések, tárgyi emlékek bemutatása kíséri ezeket.

Pesten, a Molnár utcában, az V. kerületi (Belvárosi) Ifjúsági Ház ad otthont a másik szombati tánc házsám. Sipos János, a Kalamajka együttes vezetője fontosnak tartja, hogy egyedül ők nem játszanak erősítéssel a fővárosban, náluk ugyanolyan akusztikával szólal meg a zene, mint például Széken (ahol az erdélyi faluban, ahol a tánc házsám, mint paraszthagyomány a mai napig fönnmáradt). Másik ötletük, amivel a látogatók kegyeit el szeretnék nyerni, hogy a tánc házsám végzetével (kb. tíz órától) folytatható lehet a vígadalom az első magyarországi folkloccsában.

A Méta együttes vasárnap muzsikál a Józsefvárosi Klubban (Somogyi Béla u. 16.), de tervezik, hogy október közepétől hétfőnként is tartanak majd tánc házsámokat az Eötvös klubban. Érdekeség, hogy elsőként tőlük hallható dél-alföldi muzsika (Bartha Z. Agoston — tekerő; Berán István — klarinét), amire megtanulható a tánc is (Szűcs Béla és Nagy Zoltán jóvoltából).

A kedd immár 13. éve a Muzsikás együttes a SZFMH Fehérvári úti körtermében. Itt is Csatai László tanítja a táncokat, s tartanak diavetítéses élménybeszámolókat, néprajzi előadásokat is. (A májusban megjelent harmadik Muzsikás-album élő bemutatójára még nem sikerült idő-

ki tisztai dialektusból; s van énektanítás is. A szünetekben a népcsoport történetéről, hagyományairól szóló előadásokat hallgathatnak meg az érdeklődők.

Ezek után különösebben nem kell bizonygatni, hogy a paraszti zenék-táncnak ma is lehet helye közművelődésünkben — hisz igény van rá. (Gazdasági szempontból sem lehet ok panaszra: jó néhány tánc házsám már önfennartó lett! S akkor az eszmei érték még nincs is benne.) Arról viszont lehet vitatkozni, hogy mozgalom-e a tánc házsám, hisz lényege éppen a kisközösségek alakítása-formálása, ami kizárja, hogy varázsüresre tömegkulturává válhatna. De évente egyszer, a tánc házsámalkozón az is kiderül, hogy ezek és ezek tudják-járják e „diavetítést” táncokat, s még többet énekelik az újra népszerű népdalokat.

Hogy miben áll a tánc házsám ellenállhatatlan hatása? Az szóban alighanem kifejezhetetlen, de hátha érdemes a helyszínen utánajárni.

Bankó András

Nulladik évfolyam

Pregraduális (ki)képzés